

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2011. gada 3. maijā

lietā Nr. 2010-54-03

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs
Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis un Vineta Muižniece,

pēc Alda Mežvida, Dzidras Pavāres, Ilmas Rubenes, Ausmas Ievas Stals, Madara Valdmaņa, Ināras Kuršes, Veronikas Ravdones, Elmas Irnestes, Gonera Voldemāra Indriksona, Veltas Reines, Zanes Šenkevicās, Jāņa Midāna, Harija Šuišela, Valerija Guca, Līgas Gucas, Ērika Sarmas, Gunitas Skroderēnas, Olgas Samsonovas, Rolanda Ekšteina, Elvīras Saldenieces, Benitas Ziemeles, Daiļa Ziemeļa, Ievas Balodes, Gunitas Peiperes, Vijas Kaupiņas, Gunāra Magones, Gata Magones, Edmunda Rubeņa, Oskara Siņicina, Ramonas Kravecas, Mārītes Kūlaines, Sintijas Valdmanes, Olitas Ozolas, Žaņa Makuža, Mirjamas Makužes, Gunāra Druļļa, Rainera Erkerā, Santas Siņicinas, Roberta Siņicina, Arvīda Ķēdes, Mārča Kūlaiņa, Baibas Gestes, Agra Kūlaiņa, Jāņa Valdmaņa un Aināra Valdmaņa konstitucionālajām sūdzībām,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2011. gada 12. aprīlī tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Grobiņas novada domes 2009. gada 29. septembra saistošo noteikumu Nr. 4 „Par Grobiņas novadā ietilpstošo bijušo pašvaldību teritorijas plānojumu apstiprināšanu”, ar kuriem apstiprināti Medzes pagasta padomes 2009. gada 4. jūnija saistošie noteikumi Nr. 3/09 „Medzes pagasta teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, daļā par vēja enerģijas zonas noteikšanu Medzes pagasta teritorijā un Grobiņas novada domes 2010. gada 18. februāra saistošo noteikumu Nr. 62 „Detālplānojums īpašumam

„Papardes” Medzes pagastā” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. un 115. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. 2005. gada 6. septembrī Medzes pagasta padomes sēdē tika apstiprināti saistošie noteikumi Nr. 4/05 „Liepājas rajona Medzes pagasta teritorijas plānojums” (turpmāk arī – Teritorijas plānojums). Paziņojums par šo noteikumu apstiprināšanu publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2005. gada 27. septembrī, un tie stājās spēkā 2005. gada 28. septembrī.

1.1. 2007. gada 5. aprīlī Medzes pagasta padome pieņēma lēmumu uzsākt grozījumu izstrādi Teritorijas plānojumā, lai Medzes pagasta teritorijā citastarp noteiktu vēja ģeneratoru apbūves zonas. 2007. gada 3. maijā ar Medzes pagasta padomes lēmumu tika apstiprināts Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes darba uzdevums (protokols Nr. 6, 6. §). 2007. gada 6. jūnijā laikrakstā „Kurzemes Vārds” un 2007. gada 13. jūnijā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” tika publicēts paziņojums par Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu, norādot sabiedriskās apspriešanas pirmā posma termiņu, kā arī sabiedriskās apspriešanas sanāksmes laiku un vietu. 2007. gada 18. jūnijā notika Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes sabiedriskās apspriešanas pirmā posma sanāksme, kurā piedalījās septiņas personas. Sabiedriskās apspriešanas pirmajā posmā tika saņemti 23 rakstveida priekšlikumi un iebildumi.

2007. gada 12. oktobrī Medzes pagasta padome nosūtīja Vides ministrijas Vides pārraudzības valsts birojam (turpmāk arī – Vides birojs) vēstuli Nr. 3-8/674 ar iesniegumu par plānošanas dokumenta (Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu) izstrādes uzsākšanu. Vides birojs ar 2007. gada 23. oktobra vēstuli Nr. 7-01/2518 lūdza Medzes pagasta padomi papildināt savu iesniegumu. Pieprasīto informāciju Medzes pagasta padome nosūtīja 2008. gada 1. jūlijā (vēstule Nr. 3-8/280).

2008. gada 2. jūnijā Medzes pagasta padome nolēma nodot Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pirmo redakciju sabiedriskajai apspriešanai (protokols Nr. 8, 2. §). Paziņojums par grozījumu sabiedriskās apspriešanas otro posmu tika

publicēts laikrakstā „Kurzemes Vārds” 2008. gada 13. jūnijā un laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2008. gada 20. jūnijā. Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pirmās redakcijas sabiedriskās apspriešanas otrā posma sanāksme notika 2008. gada 14. jūlijā, un tajā piedalījās 11 personas. Tika saņemti 25 rakstveida priekšlikumi un iebildumi.

2008. gada 18. jūlijā, pamatojoties uz likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4. panta trešo daļu, 23.² un 23.³ pantu, Vides birojs pieņēma lēmumu Nr. 44 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” attiecībā uz Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumiem.

2008. gada 4. septembrī Medzes pagasta padome nolēma pilnveidot Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pirmo redakciju atbilstoši institūciju atzinumiem un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, kā arī sagatavot Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu galīgo redakciju un noteica, ka sabiedriskā apspriešana sāksies 2008. gada 1. oktobrī (protokols Nr. 11, 3. §). 2009. gada 7. janvārī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un laikrakstā „Kursas Laiks” tika publicēts paziņojums par Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pilnveidotās (galīgās) redakcijas un ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma Vides pārskata projekta sabiedrisko apspriešanu, norādot tās termiņu, sabiedriskās apspriešanas sanāksmes vietu un laiku, to, ka ar materiāliem var iepazīties Medzes pagasta padomē, un citu normatīvajos aktos noteikto informāciju. Šāds paziņojums tika ievietots arī mājaslapā www.liepajasrajons.lv un nosūtīts ievietošanai Vides biroja mājaslapā. 2009. gada 2. februārī notika Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pilnveidotās (galīgās) redakcijas un ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kurā piedalījās 21 persona. Sabiedriskās apspriešanas laikā attiecībā uz pilnveidoto (galīgo) redakciju un Vides pārskata projektu tika saņemti 85 rakstveida priekšlikumi un iebildumi.

2009. gada 5. martā Medzes pagasta padome pieņēma lēmumu pilnveidot Teritorijas plānojuma grozījumu pilnveidoto redakciju atbilstoši institūciju atzinumiem un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem un sagatavot Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu galīgo redakciju (protokols Nr. 4, 2. §). 2009. gada 18. martā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un laikrakstā „Kursas Laiks” par to tika publicēts

paziņojums, norādot sabiedriskās apspriešanas termiņu, kā arī datumu un vietu, kad un kur notiks sēde, kurā plānots apstiprināt Teritorijas plānojuma grozījumu galīgo redakciju.

2009. gada 16. aprīlī Vides birojs sniedza atzinumu Nr. 9 par Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu Vides pārskatu (turpmāk arī – Atzinums).

2009. gada 16. aprīlī Medzes pagasta padome nolēma noteikt Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu pilnveidoto redakciju par galīgo redakciju un nosūtīt to Kurzemes plānošanas reģionam atzinuma sniegšanai (protokols Nr. 6, 1. §). 2009. gada 18. maijā Kurzemes plānošanas reģions sniedza atzinumu Nr. 6-3/10/09.

2009. gada 4. jūnijā Medzes pagasta padome apstiprināja Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumus kā pašvaldības saistošos noteikumus Nr. 3/09 „Medzes pagasta teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk arī – Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi). Saistošie noteikumi publicēti laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2009. gada 10. jūnijā un stājās spēkā 2009. gada 11. jūnijā.

1.2. Medzes pagasts administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tika iekļauts Grobiņas novadā. Grobiņas novada dome nolēma ar 2009. gada 25. augusta saistošajiem noteikumiem Nr. 3 „Par grozījuma izdarīšanu Medzes pagasta padomes 2009. gada 4. jūnija saistošajos noteikumos Nr. 3/09 „Medzes pagasta teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”” (protokols Nr. 6, 6. §) grozīt Medzes pagasta teritorijas plānojumu, atceļot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu. Šis lēmums publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2009. gada 16. septembrī un stājās spēkā 2009. gada 17. septembrī.

Grobiņas novada dome 2009. gada 29. septembrī pieņēma pašvaldības saistošos noteikumus Nr. 4 „Par Grobiņas novadā ietilpstošo bijušo pašvaldību teritorijas plānojumu apstiprināšanu”, tostarp apstiprinot arī Medzes pagasta teritorijas plānojumu. Lēmums publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” 2009. gada 21. oktobrī un saistošie noteikumi stājās spēkā 2009. gada 22. oktobrī.

1.3. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi paredz septiņas vēja elektrostaciju (turpmāk arī – VES) apbūves teritorijas 18 atsevišķos zemes gabalos, tostarp arī nekustamajā īpašumā „Papardes” (kadastra Nr. 64760040190) 9,9 hektāru

platībā. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.18.1. punkta 1. apakšpunktā noteikts, ka teritorijām, kurās plānota VES izbūve, jāizstrādā detālplānojums.

2009. gada 17. septembrī Grobiņas novada dome saņēma sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Eko Vējš” iesniegumu ar lūgumu uzsākt detālplānojuma izstrādi īpašumam „Papardes”.

2009. gada 29. septembrī Grobiņas novada dome pieņēma lēmumu uzsākt detālplānojuma izstrādi īpašumam „Papardes”, detālplānojuma teritorijā iekļaujot piegulošo pašvaldības ceļu, kā arī apstiprināja darba uzdevumu un detālplānojuma izstrādes robežas (protokols Nr. 9, 28. §). 2009. gada 16. oktobrī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un laikrakstā „Kursas Laiks”, kā arī pašvaldības mājaslapā www.grobina.lv tika publicēts paziņojums par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu un iespēju iesniegt priekšlikumus līdz 2009. gada 16. novembrim.

2009. gada 17. decembrī Grobiņas novada dome pieņēma lēmumu par Grobiņas novada Medzes pagasta īpašuma „Papardes” detālplānojuma pirmās redakcijas nodošanu sabiedriskajai apspriešanai un atzinumu saņemšanai (protokols Nr. 13, 13.§). Paziņojums par detālplānojuma sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikrakstā „Kursas laiks” 2010. gada 4. janvārī, bet laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” – 2010. gada 5. janvārī, kā arī pašvaldības mājaslapā www.grobina.lv.

Detālplānojuma pirmās redakcijas sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 2010. gada 21. janvārī. Sanāksmē piedalījās 20 personas: Medzes pagasta sešu nekustamo īpašumu īpašnieki, domes deputāti, amatpersonas, preses pārstāvji un detālplānojuma izstrādātāju pārstāvis.

2010. gada 18. februārī Grobiņas novada dome apstiprināja saistošos noteikumus Nr. 62 „Detālplānojums īpašumam „Papardes” Medzes pagastā” (turpmāk arī – Detālplānojums). Detālplānojumā noteikts, ka teritorijā var izvietot četras VES, kuru maksimālais augstums būtu 51 metrs, maksimālais rotora diametrs – 30 metri un maksimālā jauda – 250 kilovati. Katrai vēja elektrostacijai tika noteikta aizsargjosla 76,5 metru rādiusā. Šie saistošie noteikumi stājās spēkā 2010. gada 27. februārī.

2. Pieteikumu iesniedzēji Aldis Mežvids, Dzidra Pavāre, Ilma Rubene, Ausma Ieva Stals, Madars Valdmanis, Ināra Kurše, Veronika Ravdone, Elma

Irneste, Goners Voldemārs Indriksons, Velta Reine, Zane Šenkevica, Jānis Midāns, Harijs Šuišels, Valerijs Gucs, Līga Guca, Ēriks Sarma, Gunita Skroderēna, Olga Samsonova, Rolands Ekšteins, Elvīra Saldeniece, Benita Ziemele, Dailis Ziemelis, Ieva Balode, Gunita Peipere, Vija Kaupiņa, Gunārs Magone, Gatis Magone, Edmunds Rubenis, Oskars Siņicins, Ramona Kraveca, Mārīte Kūlaine, Sintija Valdmane, Olita Ozola, Žanis Makužis, Mirjama Makuže, Gunārs Drullis, Rainers Erkers, Santa Siņicina, Roberts Siņicins, Arvīds Ķēde, Mārcis Kūlainis, Baiba Geste, Agris Kūlainis, Jānis Valdmanis un Ainārs Valdmanis (turpmāk – Pieteikumu iesniedzēji) uzskata, ka Medzes novada teritorijas plānojums daļā par vēja enerģijas zonas noteikšanu Medzes pagasta teritorijā un detālplānojums īpašumam „Papardes” (turpmāk arī – apstrīdētie akti) neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. un 115. pantam.

2.1. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka vēja elektrostaciju apbūves teritoriju noteikšana Medzes pagasta teritorijas plānojumā aizskar viņiem Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu. VES būvniecības rezultātā tiek ierobežotas personas tiesības brīvi rīkoties ar tai piederošo īpašumu, proti, neesot iespējama īpašuma izmantošana, piemēram, rekreācijai vai tūrismam, dažos īpašumos neesot iespējams veikt apbūvi, tikšot traucēta jau esošā nekustamā īpašuma lietošana, būtiski tikšot ierobežotas iespējas nodarboties ar lopkopību un bioloģisko lauksaimniecību. Tādējādi tiek atbalstīti tie nekustamo īpašumu īpašnieki, kuri plāno attīstīt vēja enerģijas biznesu, savukārt apkārtējo zemes gabalu īpašniekiem tiek liegts turpmāk attīstīt un likumīgi izmantot savu īpašumu.

Pieteikumu iesniedzēji arī uzskata, ka ierobežojumam nav leģitīma mērķa. Tā patiesais mērķis esot nodrošināt konkrētu komersantu ekonomiskās intereses, ignorējot pagasta iedzīvotāju un visas sabiedrības intereses. Tāpat konstitucionālajā sūdzībā norādīts, ka ierobežojums neatbilst samērīguma principam, jo Pieteikumu iesniedzēju pamattiesībām nodarītais kaitējums būšot lielāks nekā sabiedrības reālais ieguvums.

2.2. Konstitucionālajā sūdzībā norādīts, ka VES apbūves teritoriju noteikšana Medzes pagasta teritorijas plānojumā neatbilst Satversmes 115. pantam, kas garantē tiesības uz labvēlīgu vidi. Minētais pants ne vien nosakot personai tiesības uz labvēlīgu vidi, bet arī uzliekot par pienākumu publiskās varas institūcijām, arī pašvaldībām,

nodrošināt šo tiesību īstenošanu. Tiesības tikt uzklausītiem un ņemtiem vērā izrietot arī no īpašuma tiesībām.

2.3. Pieteikumu iesniedzēji atzīst, ka īpašuma tiesības ir ierobežojamas. Tomēr šajā gadījumā ierobežojums neesot noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, jo Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšanas un apstiprināšanas laikā pieļauti būtiski procesuāli pārkāpumi.

Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes laikā organizētā sabiedriskā apspriešana esot uzskatāma par formālu, jo izteiktie iebildumi neesot izvērtēti. Sabiedrībai neesot argumentēti paskaidrots, kāpēc tās viedoklis netiek ņemts vērā. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka iedzīvotāji nav pietiekami informēti par notiekošo sabiedrisko apspriešanu. Piemēram, paziņojums par Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu galīgās redakcijas apspriešanu no 2009. gada 20. marta līdz 14. aprīlim ievietots laikrakstos „Latvijas Vēstnesis” un „Kursas Laiks”, taču vietējā, proti, Medzes pagasta laikrakstā „Medzes Vēstis” un Medzes pagasta pašvaldības telpās informācija par sabiedrisko apspriešanu neesot bijusi atrodamā. Pieteikumu iesniedzēji norāda arī uz citiem gadījumiem, kad pašvaldība apzināti vai neapzināti maldinājusi iedzīvotājus, kā arī nav spējusi atbildēt uz sabiedriskās apspriešanas gaitā iedzīvotāju uzdotajiem jautājumiem un iesniegtajiem iesniegumiem.

Konstitucionālajā sūdzībā norādīts, ka 2009. gada 16. aprīlī Medzes pagasta padomes sēdē tika izskatīta Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu galīgā redakcija, kuru nolēma nosūtīt Kurzemes plānošanas reģionam atzinuma sniegšanai. Tieši tai pašā dienā Vides birojs sniedzis atzinumu Nr. 9 „Par Medzes pagasta teritorijas plānojuma 2005. – 2017. gadam grozījumu Vides pārskatu”, tāpēc Teritorijas plānojuma grozījumos Vides biroja atzinumā ietvertās rekomendācijas neesot un nevarot būt ņemtas vērā. Pieteikumu iesniedzēji arī uzskata, ka stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā nav sniegtas atbildes uz būtiskiem jautājumiem, kas saistīti ar plānotajām VES apbūves teritorijām, piemēram, par trokšņa un vibrācijas līmeņa izmaiņu novērtējumu, nevēlamiem vizuālajiem efektiem, ietekmi uz tuvākajām ūdens ņemšanas vietām u. c. Medzes pagastā atrodas trīs *Natura 2000* teritorijas, „kas īpaši strikti tiek aizsargātas Eiropas Savienības līmenī”. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Teritorijas plānojuma grozījumiem nav veikts pietiekami detalizēts stratēģiskais ietekmes uz vidi

novērtējums (turpmāk arī – stratēģiskais novērtējums) attiecībā uz vēja enerģijas zonas izveidošanas pieļaujamību. Esošo novērtējumu varot uzskatīt par neatbilstošu normatīvajiem aktiem un līdz ar to arī par būtisku teritorijas plānošanas procesa pārkāpumu.

Latvijā neesot pieejami plaši pētījumi un informācija par VES ietekmi uz cilvēku un vidi. Ārvalstu pieredze rādot, ka šādas stacijas tiek izvietotas ārpus apdzīvotām vietām, tādējādi respektējot cilvēku tiesības uz atbilstošu dzīves kvalitāti, veselību un atpūtu, un tuvāk tās var atrasties vienīgi skaļajiem rūpniecības rajoniem. VES radītais piesārņojums (troksnis, ēnas, zemas frekvences skaņa, vibrācija) ietekmējot cilvēkus, putnus un vispār dzīvo dabu. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka šobrīd vienīgais normatīvs, kas regulē vēja elektrostaciju izvietojuma iespējas, ir likums „Par piesārņojumu” un Ministru kabineta 2004. gada 17. jūlija noteikumi Nr. 597 „Troksņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”.

Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumos paredzētā vēja enerģijas zona nav sociāli pamatota un nenodrošinās ne pagasta ekonomisko labklājību, nedz arī līdzsvarotu saimniecisko attīstību, bet, tieši pretēji, šo attīstību traucēs.

2.4. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka ar 2009. gada 25. augusta saistošajiem noteikumiem Nr. 3 Grobiņas novada dome prettiesiski atcēlusi Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu, kas paredzēja: „Uzsākot jebkādas darbības, kas saistītas ar vēja elektrostaciju izbūves iespēju realizēšanu tam plānotajās teritorijās, iniciatoram ir jāiesniedz pagasta padomē notariāli apstiprināta piegulošo zemju īpašumu īpašnieku vai tiesisko valdītāju rakstiska piekrišana vēja elektrostaciju izbūvei konkrētajā teritorijā.”

Minētā norma esot regulējusi nevis būvniecības saskaņošanas kārtību, kā to skaidrojusi Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, bet gan jebkādu darbību uzsākšanu saistībā ar vēja elektrostaciju izbūvi, proti, tas esot „papildu aprobežojums attiecībā uz teritorijas izmantošanu”. Tiesības noteikt šādus aprobežojumus izrietot no likuma „Par pašvaldībām” 15. panta, Būvniecības likuma un citiem normatīvajiem aktiem.

Tā kā minētā norma noteica teritorijas izmantošanas aprobežojumus, tās atcelšana esot uzskatāma par Teritorijas plānojuma grozījumu, kādu izdarīt nedrīkstot citādi, kā vien ievērojot normatīvajos aktos noteikto teritorijas plānojuma grozījumu izdarīšanas procedūru.

Tādā veidā arī Medzes pagasta iedzīvotāji esot maldināti. Vispirms, reaģējot uz sabiedriskās apspriešanas gaitā saņemtajiem iedzīvotāju iebildumiem pret vēja elektrostaciju apbūves teritoriju noteikšanu, nu jau izslēgtā norma esot ietverta Teritorijas plānojumā un iedzīvotāji ar šādu risinājumu samierinājušies, taču vēlāk šī norma esot svītrotā un iedzīvotāji vēja elektrostaciju „iespējamo būvniecību vairs faktiski nevarēs ietekmēt”. Līdz ar to esot pārkāpta arī iedzīvotāju tiesiskā palāvība. Atceļot šo normu, esot likvidēts Medzes pagasta teritorijas plānojuma „legitīmais pamats, kas tika panākts kā *consensus* starp iedzīvotājiem, pašvaldību un komersantiem, tādējādi teritorijas plānojums būtu jāpārstrādā, lai no jauna saskaņotu personu intereses”.

2.5. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka detālplānojums īpašumam „Papardes” ir prettiesisks. Mazāk nekā viena kilometra attālumā no šīs teritorijas atrodies daudz dzīvojamo māju, un tiekot aizskartas šo māju iemītnieku pamattiesības, kas nostiprinātas Satversmes 115. pantā. Konstitucionālajā sūdzībā norādīts, ka Detālplānojums atzīstams par prettiesisku un atceļams no tā izdošanas brīža, jo „tas pamatojas uz prettiesisku teritorijas plānojumu”. Arī Detālplānojuma izstrādē esot pieļauti būtiski materiāltiesiski un procesuāli pārkāpumi.

Detālplānojumā esot nepareizi noteiktas drošības aizsargjoslas ap VES. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ap vēja elektrostaciju vajagot būt tādai drošības aizsargjoslai, kas ir 1,5 reizes lielāka nekā VES maksimālais augstums, par kuru uzskatāma masta augstuma un rotora diametra puses summa. Savukārt detālplānojumā īpašumam „Papardes” VES nepieciešamā aizsargjosla aprēķināta, ņemot vērā vienīgi masta augstumu. Pieteikumu iesniedzēji uzsver, ka Detālplānojums stājās spēkā, pirms Ekonomikas ministrija bija sniegusi skaidrojumu par vēja elektrostacijas augstumu (līdz tās rotora asij) citu VES būvniecības sakarā.

Detālplānojuma izstrādes gaitā neesot veikts ietekmes uz vidi novērtējums. Vides birojs, veicot sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, esot saņēmis nepilnīgu un

neprecīzu informāciju, piemēram, ka tuvākās mājas atrodies aptuveni viena kilometra attālumā no īpašuma robežām, turklāt vairāki paredzamās ietekmes uz vidi veidi (piemēram, vibrācijas līmenis, apēnojums) vispār neesot izvērtēti.

Sabiedriskā apspriešana Detālplānojuma izstrādes laikā esot organizēta formāli, nosakot laika ierobežojumu – viena stunda, nesniedzot konkrētas atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem un atsaucoties uz Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumiem kā uz tādu dokumentu, kas paredz vēja enerģijas zonu noteikšanu. Līdz ar to sabiedriskās apspriešanas sanāksmes esot vērtējamas kā tikai formāli notikuši pasākumi, kas nesasniedz to mērķi, proti, neiesaista sabiedrību teritorijas plānošanā. Turklāt plānošanas un arhitektūras uzdevumi vēja elektrostaciju būvniecībai esot izdoti jau vairāk nekā pusgadu pirms Detālplānojuma apstiprināšanas.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Grobiņas novada dome (turpmāk arī – Dome) – nepiekrīt Satversmes tiesā iesniegtajiem pieteikumiem. Pēc tās ieskata, apstrīdētie akti atbilst Satversmes 105. un 115. pantam.

3.1. Dome uzskata, ka vēja elektrostaciju apbūves teritoriju noteikšana Medzes pagasta teritorijas plānojumā neaizskar Pieteikumu iesniedzēju tiesības uz īpašumu, kas noteiktas Satversmes 105. pantā. No šā panta izrietot īpašnieka tiesības izmantot viņam piederošo īpašumu tā, lai gūtu pēc iespējas lielāku ekonomisko labumu, un šajā gadījumā esot jāvērtē, vai apstrīdētie akti patiešām šīs tiesības ierobežo. Konstitucionālajā sūdzībā neesot norādīts, kādā veidā konkrēti tiek aizskartas Pieteikumu iesniedzēju tiesības uz īpašumu, bet norādīts vienīgi tas, ka viņu interešu realizācija nākotnē varētu tikt apgrūtināta, ja citas personas izmantos savas tiesības, kas izriet no Teritorijas plānojumā noteiktās atļautās teritorijas izmantošanas. Šādu situāciju nevarot uzskatīt par Satversmes 105. pantā noteikto īpašuma tiesību ierobežojumu. Teritorijas plānojums visiem pašvaldības teritorijā garantējot vienlīdzīgas iespējas izmantot savu īpašumu tādā veidā, kādu paredz Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. Nevarot un nedrīkstot garantēt viena īpašnieka interešu vai viena pieļaujamā teritorijas izmantošanas veida pārsvaru pār citiem. Zemes īpašniekiem vajagot respektēt kaimiņos esošo īpašumu īpašnieku intereses un tiesības. Tādējādi Satversmes 105. pants esot attiecināms ne tikai uz Pieteikumu iesniedzēju īpašuma tiesībām, bet arī uz jebkuru

citā īpašnieku īpašuma tiesībām. Savukārt tiem nekustamo īpašumu īpašniekiem, kas vēlas būvēt vēja elektrostacijas, esot jārēķinās ar citu personu īpašuma tiesībām, ciktāl valsts ir noteikusi aprobežojumus sabiedrības interesēs, piemēram, regulējumu par pieļaujamo trokšņa, ēnu un vibrācijas līmeni. Dome uzskata, ka ar Medzes pagasta teritorijas plānojumu Pieteikumu iesniedzēju tiesības izmantot viņu īpašumu atbilstoši Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos plānotajai (atļautajai) izmantošanai netiek aizskartas. Tāpēc neesot pamata vērtēt, vai šo tiesību ierobežojumi ir noteikti ar likumu, vai tiem ir leģitīms mērķis un tie atbilst samērīguma principam.

Pamatojot detālpilānojuma īpašumam „Papardes” atbilstību Satversmes 105. pantam, Dome norāda, ka netiek ierobežotas Pieteikumu iesniedzēju tiesības lietot savus īpašumus. Viņu apgalvojumi esot izteikti pieņemumu formā, neievērojot speciālistu atzinumus. Pilnīgi nepamatots esot Pieteikumu iesniedzēju viedoklis, ka VES apbūve būtiski ierobežos iespēju viņu īpašumus izmantot rekreācijai vai tūrisma biznesa uzsākšanai, kā arī jaunu būvju celtniecībai, jo VES radītais troksnis un apēnojums atbilstot normatīvo aktu prasībām. Pieteikumu iesniedzēji vēloties saglabāt apkārtējo vidi nemainīgu un liegt blakus esošo nekustamo īpašumu īpašniekiem izmantot tiem piederošos īpašumus atbilstoši savām interesēm. Satversmes 115. pants *a priori* neparedzot pastāvošās vides saglabāšanu un neliedzot īstenot ar ekonomiskajām interesēm saistītus projektus.

3.2. Dome pauž viedokli, ka vēja enerģijas zonas noteikšana Medzes pagasta teritorijas plānojumā neaizskar Pieteikumu iesniedzējiem Satversmes 115. pantā garantētās tiesības uz labvēlīgu vidi. Atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšana esot atzīta par obligātu mērķi Eiropas Savienības mērogā, un vēja enerģijas plašāka izmantošana esot arī viens no valsts enerģētikas politikas stratēģiskajiem mērķiem. Vēja enerģija esot viens no atjaunojamo energoresursu veidiem, kam neesot būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi, salīdzinot ar fosilajiem enerģijas avotiem. Tādējādi VES tiek uzstādītas ne tikai atsevišķas personu grupas ekonomiskās interesēs, bet visas valsts iedzīvotāju interesēs, pirmkārt, nodrošinot enerģētisko neatkarību no citām valstīm un, otrkārt, radot labvēlīgāku dzīves vidi, jo tiek samazināta siltumnīcefekta gāzu emisija atmosfērā. Līdz ar to pasākumi, kas vērsti uz atjaunojamo energoresursu

izmantošanu, esot atzīstami par tādiem, kurus valsts īsteno, lai nodrošinātu Satversmes 115. pantā noteikto pamattiesību aizsardzību.

3.3. Grobiņas novada dome uzskata, ka Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunkts atcelts likumīgi.

Pašvaldības rīcības brīvība teritorijas plānošanas jomā esot ierobežota ar teritorijas atļautās izmantošanas un tās ierobežojumu noteikšanu. Pašvaldība varot noteikt vienīgi tādus teritorijas atļautās izmantošanas ierobežojumus, lai konkrētais teritorijas izmantošanas veids varētu tikt realizēts (piemēram, būves augstums, apbūves blīvums u.tml.), taču kārtību, kādā attiecīgā būvniecība saskaņojama ar kaimiņiem, valsts iestādēm vai sabiedriskām organizācijām, pašvaldība nedrīkstot noteikt. Pašvaldībai arī neesot tiesību izvirzīt tādu nosacījumu, ka īpašuma izmantošana teritorijas plānojumā atļautajā veidā ir iespējama tikai tādā gadījumā, ja piegulošo zemes īpašumu īpašnieki tam piekrīt. Tādējādi atceltajā normā iekļautais nosacījums neesot uzskatāms par tādu aprobežojumu, kāda noteikšanu pieļauj teritorijas plānošanu reglamentējoši normatīvie akti. Šāds ierobežojums būtu bijis Satversmes 105. pantā noteikto tiesību pārkāpums, un tad pašvaldības rīcība būtu pretrunā ar patvaļas aizlieguma principu.

Prettiesiska nosacījuma atcelšanu nevarot saistīt ar teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes kārtību. Šādā situācijā esot jāvadās pēc Teritorijas plānošanas likuma 7.¹ panta un likuma „Par pašvaldībām” 49. panta, kas noteic, kā pašvaldībai jārīkojas, ja reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs ar rīkojumu apturējis pašvaldības saistošajos noteikumos ietilpstošu nelikumīgu normu darbību, – proti, divu nedēļu laikā esot jāsasauca ārkārtas sēde, kurā jāizskata jautājums par attiecīgo normu atcelšanu. Neviens normatīvais akts nenosakot, kā jārīkojas pašvaldībai, ja tā pati konstatē, ka atsevišķs tās saistošo noteikumu punkts ir nelikumīgs, taču, piemērojot tiesību analogiju, būtu secināms, ka pašvaldībai ir tiesības šo punktu atcelt. Grobiņas novada domes viedoklim piekrītot arī Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.

Izslēdzot no Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem prettiesisko normu, neesot izdarīts Medzes pagasta iedzīvotāju, tostarp Pieteikumu iesniedzēju, tiesiskās paļāvības principa pārkāpums. Šajā gadījumā esot konstatējama divu principu –

Pieteikumu iesniedzēju tiesiskās palāvības principa un tiesiskuma principa – sadursme. Grobiņas novada dome uzskata, ka priekšroka šoreiz dodama tiesiskuma principam, jo pretēja pieeja novestu pie būtiska Satversmes 105. pantā garantēto īpašuma tiesību aizskāruma personām, kuru iespējas izmantot savus īpašumus Teritorijas plānojumā paredzētajā veidā būtu padarītas pilnībā atkarīgas no citu nekustamo īpašumu īpašnieku „ne ar ko neaprobežotas gribas izpausmes”. Turklāt atceltā norma neesot vienīgā, kas garantējusi iedzīvotāju tiesību ievērošanu un nodrošinājusi kompromisa sasniegšanu. Jau Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšanas laikā esot izvērtēts, vai konkrētā vēja elektrostaciju apbūves zona neatrodas pārāk tuvu apdzīvotām vietām vai meža teritorijās un vai tur nav nepieciešama zemes transformācija. Tāpat esot noteikta prasība VES apbūves teritorijām izstrādāt detālplānojumus (Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 6. apakšpunkts), veikt ainavas izpēti un pārdomāt mastu izvietojumu (4. apakšpunkts), pēc VES izbūves nodrošināt pastāvīgu ietekmes monitoringu un ornitoloģiskos pētījumus (5. apakšpunkts). Ticis arī aizliegts izvietot VES tā, ka aizsargjoslas apgrūtinājums pārkāptu īpašuma robežas (3. apakšpunkts). Grobiņas novada dome uzskata, ka šādu nosacījumu iekļaušana Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos atbilst teritorijas plānošanas principiem un šie nosacījumi ir vērsti uz sabiedrības, pašvaldības un komersantu interešu salāgošanu.

3.4. Dome uzskata, ka detālplānojums īpašumam „Papardes” ir tiesisks, jo ne pieteikuma iesniegšana, ne lietas ierosināšana Satversmes tiesā neietekmē apstrīdētā Medzes pagasta teritorijas plānojuma spēkā esamību. Turklāt saistošajiem noteikumiem, ar kuriem apstiprināts teritorijas plānojums un detālplānojums, esot vienāds juridiskais spēks. Detālplānojumu nevarot uzskatīt par teritorijas plānojumam pakārtotu aktu, lai gan tam jāatbilst teritorijas plānojumam. Detālplānojums īpašumam „Papardes” atbilstot Medzes pagasta teritorijas plānojumam. Tas esot Medzes pagasta teritorijas daļas plānojums, kas detalizē un precizē noteiktas teritorijas daļas plānoto (atļauto) izmantošanu un izmantošanas aprobežojumus.

Atbildes rakstā norādīts, ka detālplānojums īpašumam „Papardes” izstrādāts, ievērojot spēkā esošos normatīvos aktus, tostarp arī Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punktā noteikto, un tas esot pamatots un likumīgs.

Detālplānojumā esot noteikts, ka aizsargjosla ap VES ir 76,5 metrus plata, tātad tā 1,5 reizes pārsniedz VES maksimālo augstumu. Tas atbilstot Aizsargjoslu likuma un Ministru kabineta 2006. gada 5. decembra noteikumu Nr. 982 „Energētikas infrastruktūras objektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” (turpmāk – Noteikumi Nr. 982) regulējumam. Nosakot VES maksimālo augstumu, pašvaldība esot ņēmusi vērā Ekonomikas ministrijas 2010. gada 11. martā sniegto informāciju, ka vēja elektrostacijas maksimālais augstums nosakāms no zemes virsmas līdz rotora asij. Grobiņas novada dome uzskata, ka aprobežojums nosakāms vismazākajā apmērā, jo vēja elektrostacijas aizsargjoslas varot skart arī citus īpašumus un tādējādi tiktu pārkāpts Satversmes 105. pantā noteiktais, proti, ka īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Aizsargjoslas ap īpašumā „Papardes” izplānoto VES neskarot blakus esošos īpašumus.

Vides birojam esot sniegta pareiza informācija. Pašvaldībai neesot pamata apšaubīt to, ka kompetentas valsts institūcijas pieņemtie lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma nepiemērošanu ir likumīgi un pamatoti. Vēja elektrostacijas neradot tādu troksni, kas pārsniegtu normatīvajos aktos noteikto pieļaujamo līmeni. Arī vēja elektrostaciju radītais apēnojums neesot būtisks, un plānotā darbība neatstāšot būtisku ietekmi uz vidi.

Sabiedriskā apspriešana Detālplānojuma izstrādes laikā esot organizēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām un neesot uzskatāma par formālu. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme izsludināta normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, bet uz to ieradušies tikai seši Medzes pagasta nekustamo īpašumu īpašnieki. Iesniegtie iebildumi bijuši analogiski tiem, kas saņemti Medzes pagasta teritorijas plānojuma izstrādes laikā. Par Detālplānojuma izstrādi un sabiedrisko apspriešanu esot informēti Detālplānojuma teritorijai piegulošo īpašumu īpašnieki, bet pamatoti iebildumi no viņiem neesot saņemti ne rakstveidā, ne mutvārdos. Fakts, ka plānošanas un arhitektūras uzdevumi četru VES būvniecībai izdoti jau 2009. gada 14. jūlijā, neesot pamats secinājumam, ka detālplānošanas process bijis tikai formāls. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem attiecīgais uzdevums ir būvvaldes izsniegts dokuments, kas ir pamats būvprojektu izstrādāšanai, bet vēl nedod tiesības uzsākt būvdarbus. Izdotie plānošanas un arhitektūras uzdevumi esot uzskatāmi par informatīva rakstura materiāliem, kuri ietver iespējamās prasības

saistībā ar būvniecības ieceri, un tajos noteikts, ka tehniskā projekta izstrādi var uzsākt pēc Detālpārplānojuma spēkā stāšanās.

4. Pieaicinātā persona – Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (turpmāk – RAPLM) – norāda, ka 2005. gada 2. augustā tā sniegusi atzinumu par Medzes pagasta teritorijas plānojuma galīgās redakcijas atbilstību normatīvajiem aktiem, savukārt Kurzemes plānošanas reģions 2009. gada 18. maijā sniedzis atzinumu par Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu galīgās redakcijas atbilstību normatīvajiem aktiem.

Atsaucoties uz Pieteikumu iesniedzēja A. Mežvida 2010. gada 17. marta iesniegumu, RAPLM esot izvērtējusi detālpārplānojumu īpašumam „Papardes” un secinājusi, ka tas izstrādāts saskaņā ar Medzes pagasta teritorijas plānojumu, ievērojot normatīvo aktu prasības.

RAPLM pauž viedokli, ka Dome savu 2009. gada 25. augusta lēmumu atcelt Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu pieņēmusi, balstoties uz vairākiem apsvērumiem. Pirmkārt, minētā norma bijusi prettiesiska, jo ne likumā „Par pašvaldībām”, ne Teritorijas plānošanas likumā, ne Būvniecības likumā vietējām pašvaldībām neesot dots deleģējums noteikt privātpersonu zemes apbūves saskaņošanas kārtību. Otrkārt, Ministru kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumu Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 883) 5. punkts tolaik paredzējis, ka „vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumi ir vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas daļas plānotās (atļautās) izmantošanas un izmantošanas aprobežojumu izmaiņas”, bet atceltā norma neesot noteikusi nedz teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu, nedz izmantošanas aprobežojumus kādā konkrētā teritorijas daļā. Treškārt, saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 21. panta pirmās daļas 16. punktā noteikto tikai dome varot pieņemt saistošos noteikumus. Tā kā Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunkta atcelšana „pēc būtības un satura nemainīja Medzes pagasta teritorijas plānojumā noteikto teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu vai tās aprobežojumus”, pašvaldībai esot bijušas tiesības izdarīt grozījumus šajos saistošajos noteikumos, izdodot jaunus saistošos noteikumus likumā „Par pašvaldībām” noteiktajā

kārtībā, nevis Noteikumos Nr. 883 teritorijas plānojuma grozījumu pieņemšanai noteiktajā procedūrā.

5. Pieaicinātā persona – Vides ministrija, kura kopš 2011. gada 1. janvāra kopā ar RAPLM veido Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, – uzskata, ka detālplānojums ir tāds dokuments, uz kuru var attiecināt likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Novērtējuma likums) 4. panta piekto daļu, tāpēc stratēģiskais novērtējums detālplānojumiem lielākoties nav jāveic. Saskaņā ar Vides biroja sniegto informāciju tikai izņēmuma gadījumos tiek izskatīts jautājums par stratēģiskā novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu detālplānojumiem, ja tie saistīti ar iespējamu būtisku ietekmi, citastarp uz Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (*Natura 2000*).

Tā kā Teritorijas plānojumam bija veikts stratēģiskais novērtējums, ņemot vērā normatīvo aktu prasības, Vides birojs secina, ka, izstrādājot detālplānojumu īpašumam „Papardes”, stratēģiskais novērtējums nebija jāveic.

6. Pieaicinātā persona – Vides pārraudzības valsts birojs – vērš Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka Pieteikumu iesniedzēji, pamatojot savu viedokli, vienlaikus atsauca gan uz Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu un detālplānojuma īpašumam „Papardes” izstrādes un sabiedriskās apspriešanas procesu, gan uz Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumu stratēģiskā novērtējuma procesu, gan uz konkrētu VES būvniecības ieceru sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma procesu un šo VES būvprojektēšanas un būvatļauju izsniegšanas gaitu. Vides birojs norāda, ka Satversmes tiesas procesa ietvaros nevar lūgt izvērtēt administratīvo aktu tiesiskumu, jo šis jautājums pakļauts administratīvo tiesu kontrolei. Līdz ar to izskatāmās lietas ietvaros neesot izvērtējami lēmumi par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu un jautājumi, kas saistīti ar VES būvprojektu izstrādi.

2008. gada 18. jūlijā, pamatojoties uz Novērtējuma likuma 4. panta trešo daļu un 23.¹ pantu, kā arī uz Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 5. un 6. punktu, Vides birojs pieņēmis lēmumu Nr. 44 „Par

stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” attiecībā uz Medzes pagasta teritorijas plānojuma grozījumiem. Vides birojs izvērtējis Medzes pagasta padomes 2009. gada 23. martā iesniegto Vides pārskatu un 2009. gada 16. aprīlī izdevis atzinumu Nr. 9 „Par Medzes pagasta teritorijas plānojuma 2005.–2017. gadam grozījumu Vides pārskatu”. Apstākļi, kas būtu par pamatu atzinuma nesniegšanai, Vides pārskata pārstrādāšanai vai sabiedriskās apspriešanas atkārtotai veikšanai, neesot konstatēti, tāpēc attiecīgos Pieteikumu iesniedzēju pārmetumus Vides birojs uzskata par nepamatotiem.

Vides birojs norāda, ka Novērtējuma likums paredz atšķirīgas procedūras attiecībā uz ietekmju novērtēšanu, kas tiek veikta tiesību aktiem vai paredzētajām darbībām (piemēram, būvniecības iecerēm). Pieteikumu iesniedzēji „argumentus par visām šīm procedūrām, izdotiem tiesību aktiem un izdotiem administratīvajiem aktiem saista kopā”. Attiecībā uz VES ierīkošanu īpašumā „Papardes” Vides birojs 2009. gada 15. oktobrī pieņēmis lēmumu Nr. 442 „Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu” un 2009. gada 27. novembrī – lēmumu Nr. 496 „Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu”. Šie lēmumi pieņemti citādas procedūras ietvaros nekā 2008. gada 18. jūlija lēmums Nr. 44 par stratēģiskā novērtējuma procedūras piemērošanu. Stratēģiskā novērtējuma saistība ar detālplānojumu varot izrietēt tikai kā atsevišķs gadījums Novērtējuma likuma 4. panta trešās daļas 5. punkta izpratnē, ja tiek konstatēta šāda novērtējuma nepieciešamība. Savukārt detālplānojumu nevarot saistīt ar konkrētu paredzēto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, kuras rezultātā tiek pieņemts lēmums par ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu. Vides birojs uzskata, ka vietējās pašvaldības tiesību aktu izdošana nav tāds process, kas būtu atkarīgs, piemēram, no būvprojektēšanas administratīvā procesa vai kas būtu pakārtots administratīvajam procesam par konkrētu būvniecības ieceru ietekmes uz vidi novērtēšanu. Lēmumi Nr. 442 un Nr. 496 pieņemti, izvērtējot konkrētas darbības – vēja elektrostaciju būvniecības – ietekmi uz vidi, nevis detālplānojuma izstrādes procesa ietvaros.

Vides birojs pauž viedokli, ka stratēģiskā novērtējuma procedūra Detālplānojumam netiktu piemērota arī tādā gadījumā, ja pašvaldība būtu vērsusies Vides birojā ar attiecīgu iesniegumu, jo detālplānojums īpašumam „Papardes” attiecas

uz nelielu teritoriju un tajā paredzētu „konkrētu darbību ar zināmiem parametriem, apjomiem un identificējamu ietekmes zonu”.

Secinājumu daļa

7. Pieteikumu iesniedzēji lūdz izvērtēt divu savstarpēji saistītu teritorijas plānošanas dokumentu – Teritorijas plānojuma grozījumu un Detālpļānojuma – atbilstību Satversmes 105. un 115. pantam.

Satversmes tiesas spriedumos ir nostiprināta tāda prakse, ka noteikta veida saimnieciskās darbības paredzošu teritorijas plānošanas dokumentu atbilstība Satversmei pārbaudāma Satversmes 115. panta tvērumā, bet noteikta veida saimniecisko darbību liedzošu teritorijas plānošanas dokumentu atbilstība Satversmei pārbaudāma Satversmes 105. panta tvērumā (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 5. punktu*).

Pieteikumu iesniedzēji apstrīd teritorijas plānošanas dokumentus sakarā ar tajos atļauto saimniecisko darbību. Līdz ar to apstrīdētie akti visupirms vērtējami Satversmes 115. panta tvērumā. Ja Satversmes tiesa secinās, ka tie neatbilst Satversmes 115. pantam, tad izvērtēt to atbilstību Satversmes 105. pantam vairs nebūs nepieciešams. Savukārt tad, ja Satversmes 115. pantā ietverto pamattiesību pārkāpums netiks konstatēts, Satversmes tiesai būs jāpārbauda, vai konkrētās saimnieciskās darbības atļaušana plānošanas dokumentos var radīt Satversmes 105. pantā noteikto tiesību uz īpašumu aizskārumu.

8. Satversmes 115. pants nosaka: „Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.”

8.1. Minētā Satversmes norma, pirmkārt, publiskās varas institūcijām uzliek par pienākumu izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu; otrkārt, privātpersonai piešķir tiesības normatīvajos aktos noteiktā kārtībā iegūt vides informāciju un līdzdarboties ar vides izmantošanu saistītu lēmumu pieņemšanas procesā; treškārt, tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē piešķir pamattiesību rangu

(sk. Satversmes tiesas 2003. gada 14. februāra sprieduma lietā Nr. 2002-14-04 secinājumu daļas 1. punktu un 2007. gada 8. februāra sprieduma lietā Nr. 2006-09-03 11. punktu).

Publiskās varas institūciju pienākums izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu nozīmē, ka tām jāņem vērā vides aizsardzības intereses tad, kad tiek izstrādāti un pieņemti politikas mērķi vai tiesību akti, kā arī tad, kad pieņemtie tiesību akti tiek piemēroti un politikas mērķi tiek īstenoti.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka mūsdienās teritorijas plānošana ir viens no valsts vides politikas mērķu sasniegšanas līdzekļiem un līdz ar to arī ar vidi saistīta joma, kurā Satversmes 115. pants sabiedrībai piešķir plašas tiesības (sk. Satversmes tiesas 2007. gada 8. februāra sprieduma lietā Nr. 2006-09-03 11. punktu).

8.2. Teritorijas plānošanas jomā Satversmes 115. pantā noteiktās sabiedrības tiesības, kā arī valsts pienākumu konkretizē Teritorijas plānošanas likums. Piemēram, Teritorijas plānošanas likuma 2. pantā ir noteikts valsts pienākums veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu. Turpretim tā paša likuma 8. un 9. pantā tiek regulēts viens no būtiskākajiem vides lēmumu leģitimitātes priekšnoteikumiem – sabiedrības līdzdalība teritorijas plānošanas lēmumu pieņemšanas procesā. Savukārt Teritorijas plānošanas likumā ietvertās prasības tiek detalizētas likumpakārtotajos tiesību aktos, piemēram, Noteikumos Nr. 883 vai Ministru kabineta 2009. gada 6. oktobra noteikumos Nr. 1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

9. Likuma „Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1. punktā vietējām pašvaldībām, lai tās izpildītu savas funkcijas, noteikts pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas realizāciju un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Savukārt likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 13. punktā noteikts, ka viena no vietējās pašvaldības autonomajām funkcijām ir saskaņā ar savas teritorijas plānojumu noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību.

Saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 1. pantu teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments vai plānošanas dokumentu kopums, kurš

izstrādāts un stājies spēkā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kurā atbilstoši plānošanas līmenim un plānojuma veidam rakstiski un grafiski attēlota teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana, kā arī šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi.

Teritorijas plānošanas rezultātā tiek noteikti gan visas valsts, gan atsevišķas teritorijas ilgtspējīgas attīstības virzieni un prasības. Teritorijas plānošana, izstrādājot savstarpēji saskaņotus teritorijas plānojumus, notiek nacionālajā, plānošanas reģiona un vietējās pašvaldības līmenī. Ja teritorijas plānojumu un detālplānojumu izstrādā, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību, tad ir iespējams sekmīgi līdzsvarot dažādas intereses.

9.1. Satversmes tiesa jau ir norādījusi uz to, ka mērķus un uzdevumus, ko mūsdienu sabiedrībai izvirza vides tiesības, var sasniegt, vienīgi cieši sadarbojoties valstij, pašvaldībām, kā arī nevalstiskajām organizācijām un privātajam sektoram. Satversmes 115. pantā lietotais termins “valsts” nav interpretējams šauri, bet ar to saprotamas arī pašvaldības un citas atvasinātās publisko tiesību juridiskās personas, kurām kopīgi ar valsts pārvaldes iestādēm ir pienākums aizsargāt ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 8. februāra sprieduma lietā Nr. 2006-09-03 11. punktu*). Satversmes 115. pants ne vien nosaka personai tiesības uz labvēlīgu vidi, bet arī uzliek par pienākumu publiskās varas institūcijām, tostarp pašvaldībām, nodrošināt šo tiesību īstenošanu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 11. punktu*).

Teritorijas plānošana ir viens no valsts vides politikas mērķu sasniegšanas līdzekļiem. Atbilstoši Teritorijas plānošanas likumam šajā procesā pašvaldībai ir jāievēro ilgtspējības princips, tātad pašvaldībai ir jāapsver arī jautājumi, kas saistīti ar iespējām veicināt enerģijas iegūšanu no atjaunojamiem energoresursiem.

9.2. Satversmes tiesa jau iepriekš ir norādījusi, ka kopumā vēja enerģijas ražošanas attīstība ir vērsta uz to, lai valsts izpildītu no Satversmes 115. panta izrietošo pozitīvo pienākumu uzlabot vides stāvokli, respektīvi, vērsta uz sabiedrības labklājību un tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 6.2. punktu*).

Medzes pagasts atrodas reģionā, kurā vidējais vēja stiprums ir viens no lielākajiem visā valsts teritorijā. Tāpēc Medzes pagastā ir iespējama augsta iegūstamās vēja enerģijas ekonomiskā efektivitāte (*sk. lietas materiālu 5. sēj. 24. – 25. lpp.*).

Uzsākot darbu pie Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes, Dome vadījusies arī no valsts plānošanas dokumenta „Atjaunojamo energoresursu izmantošanas pamatnostādnes 2006. – 2013. gadam”, paredzot tā īstenošanu arī vietējās pašvaldības līmeņa teritorijas plānošanas dokumentā. Teritorijas plānojumā tika iekļautas vēja enerģijas ieguves zonas (teritorijas), lai īstenotu valsts plānošanas dokumenta pamatnostādnes.

Dome norāda, ka VES uzstādīšanu Medzes pagasta teritorijā pieļāva Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi arī pirms 2009. gada Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes. Šādi objekti varēja tikt izvietoti inženiertehniskās apbūves zonās. Grozot Teritorijas plānojumu, VES izbūvei tika noteiktas īpašas zonas un paredzēts, ka citās apbūves teritorijās šādu objektu izvietošana vairs nav pieļaujama. Tātad esot ievērots arī teritorijas plānošanas ilgtspējības princips.

9.3. Saistībā ar atjaunojamiem energoresursiem Medzes pagasta teritorijas plānošanā tika īstenota ne vien valsts politika Satversmes 115. pantā garantēto tiesību nodrošināšanai, bet arī ekonomiskās intereses, ievērojot personu izteiktos priekšlikumus par vēja ģeneratoru apbūves zonu noteikšanu. Dome norāda, ka konkrētajā gadījumā šīs ekonomiskās intereses ir nesaraujami saistītas arī ar sabiedrības tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē un uz šo tiesību nodrošināšanu vērstās valsts politikas īstenošanu.

Satversmes 115. pants *a priori* neparedz pastāvošās vides saglabāšanu un neliedz īstenot ar ekonomiskajām interesēm saistītus projektus. Ilgtspējības princips neprasa, lai teritorijas plānošanā vides intereses tiktu paceltas pāri ekonomiskajām un sociālajām interesēm, taču prasa, lai visas šīs intereses tiktu ņemtas vērā kā vienlīdz svarīgas (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 24. septembra sprieduma lietā Nr. 2008-03-03 secinājumu daļas 17.2. punktu*).

Tādējādi pašvaldība savas rīcības brīvības ietvaros varēja izlemt, vai tās teritorijā ir VES uzstādīšanai piemērotas vietas un vai pagasta teritorijā būtu vēlams īstenot vēja ģeneratoru apbūvi.

10. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Teritorijas plānojuma grozījumu pieņemšanas un Detālplānojuma izstrādes gaitā pieļauti vairāki būtiski procesuāli pārkāpumi.

10.1. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka normatīvie akti pašvaldībai piešķir plašu rīcības brīvību (diskrecionāro varu) teritorijas plānojuma satura noteikšanā. Tomēr pašvaldībai piešķirtā rīcības brīvība nav neierobežota. Šī rīcības brīvība tiesiski var tikt izmantota vienīgi līdz tās ārējām robežām. Par vadlīnijām rīcības brīvības izmantošanai teritorijas plānošanas jomā ir uzskatāmi teritorijas plānošanas principi un vispārējie tiesību principi (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5. punktu un 2005. gada 14. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-10-03 11. punktu*).

Viens no teritorijas plānošanas pamatprincipiem ir ilgtspējīgas attīstības princips, kas nostiprināts Vides aizsardzības likumā, Teritorijas plānošanas likumā, kā arī Reģionālās attīstības likumā. Ilgtspējīga attīstība ir sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrēta un līdzsvarota attīstība, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un nodrošina vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu (Vides aizsardzības likuma 1. pants).

Turklāt teritorijas plānojuma izstrādāšana nav tikai formāla procedūra. Tā ir reglamentēta, lai varētu identificēt un izsvērt dažādas intereses un noteikt, kurām no tām plānojumā dodama prioritāte. Šajā procesā ir jālīdzsvaro visu iesaistīto pušu intereses, jāaizsargā vājākie dalībnieki un jānodrošina visas sabiedrības intereses.

Teritorijas plānošanas uzdevums ir ne tikai radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei, bet arī paredzēt vides kvalitātes, teritorijas racionālas izmantošanas un rūpniecisko un vides risku novēršanas priekšnoteikumus, saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību un paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti (Teritorijas plānošanas likuma 4. pants). Pašvaldībai ir pienākums ar teritorijas plānojumu kā vienu no plānošanas politikas īstenošanas instrumentiem noteikt teritorijas turpmāko attīstību un saskaņot dažādas, reizēm pat pretējas intereses. Tādējādi teritorijas plānojuma mērķis

ir nodrošināt gan ekonomisko attīstību, gan sociālo un kultūras interešu īstenošanu, gan arī vides aizsardzību.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) norādījusi, ka valstīm un arī pašvaldībām pirms projekta īstenošanas ir pienākums veikt pienācīgu un pilnīgu tā izvērtēšanu, apsverot alternatīvus risinājumus, lai atrastu iespējami labāko projekta īstenošanas risinājumu un nodrošinātu līdzsvarotu dažādu interešu ievērošanu (*sk. ECT 2001. gada 2. oktobra sprieduma lietā „Hatton and Others v. the United Kingdom” 97. punktu*).

10.2. Interesešu līdzsvarošanu nodrošina teritorijas plānojuma izstrāde atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Interesešu saskaņošana ir īpaši svarīga, nosakot teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu dažādās šīs teritorijas daļās. Teritorijas plānojuma saturs nosakāms, ņemot vērā pašvaldības rīcības brīvības ārējās robežas un teritorijas plānojuma uzdevumu nodrošināt līdzsvarotu ekonomisko, vides, sociālo un arī kultūras interešu īstenošanu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 15. punktu*).

11. Lai teritorijas plānojums un detālplānojums būtu tiesisks, tiem, pirmkārt, jābūt noteiktā kārtībā izstrādātiem un apstiprinātiem un, otrkārt, jāatbilst normatīvajiem aktiem. Ja teritorijas plānošanas procesā pieļauti būtiski pārkāpumi, teritorijas plānojums vai detālplānojums nav pieņemts pienācīgā kārtībā.

11.1. Būtisku pārkāpumu var kvalificēt pēc vairākiem kritērijiem. Pirmkārt, būtisks teritorijas plānošanas procesa pārkāpums ir tāds pārkāpums, kura rezultātā pieņemts citāds, nevis tāds lēmums, kāds būtu bijis, ja procedūra tiktu ievērota. Otrkārt, būtisks pārkāpums ir pieļauts tādos gadījumos, kad ir būtiski pārkāptas sabiedrības tiesības piedalīties teritorijas plānošanas procesā. Treškārt, par būtisku pārkāpumu atzīstami arī citi teritorijas plānošanas principu pārkāpumi (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 14. punktu*).

Tādējādi, izvērtējot Teritorijas plānojuma grozījumu un Detālplānojuma atbilstību Satversmes 115. pantam, nepieciešams noskaidrot, vai ir ievērota normatīvajos aktos noteiktā teritorijas plānojuma izstrādes un pieņemšanas kārtība un vai atbilstoši normatīvajos aktos reglamentētajam teritorijas plānošanas līmenim un

veidam ir noteikta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi.

11.2. Vērtējot, vai Teritorijas plānojuma grozījumi ir izstrādāti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, Satversmes tiesai visupirms jāpārbauda, vai to izstrādē ir ievērotas procesuālās prasības. Proti, vai un kā ir veikts stratēģiskais novērtējums, vai ir notikusi Teritorijas plānojuma grozījumu sabiedriskā apspriešana un vai ir saņemti nepieciešamie atzinumi no attiecīgajām institūcijām.

Savukārt vērtējot to, vai Detālplānojums ir izstrādāts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, Satversmes tiesai jāpārbauda, vai ir ievērotas procesuālās prasības attiecībā uz Detālplānojuma izstrādi. Proti, vai bija nepieciešams veikt stratēģisko novērtējumu, vai ir notikusi Detālplānojuma sabiedriskā apspriešana, un vai ir saņemti nepieciešamie atzinumi no attiecīgajām institūcijām.

Tikai tad, kad ir izvērtēta plānošanas dokumenta pieņemšanas procedūras likumība, var izvērtēt, vai ir ievērotas arī materiālo tiesību normās ietvertās prasības attiecībā uz vides aizsardzību (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 17. punktu*).

12. Pieteikumu iesniedzēji norāda uz vairākiem Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes un pieņemšanas procesuālajiem pārkāpumiem.

12.1. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Teritorijas plānojuma sabiedriskā apspriešana bijusi formāla. Saņemtie iebildumi sabiedriskās apspriešanas pārskatos un ziņojumos noraidīti bez pamatojuma. Teritorijas plānojumam tāpat kā citiem teritorijas plānošanas dokumentiem esot jāatspoguļo izraudzītā risinājuma lietderības apsvērumi, proti, tajā jābūt norādītiem lēmuma pieņēmēja apsvērumiem, kuru dēļ daži priekšlikumi ņemti vērā, bet citi – noraidīti.

12.1.1. Lietā nav strīda par to, vai sabiedriskā apspriešana notikusi saskaņā ar normatīvā regulējuma prasībām. Pieteikumu iesniedzēji norāda tikai uz to, ka pašvaldība, noraidot viņu iebildumus, nav tos izvērtējusi un sniegusi noraidījuma pamatojumu.

Izspriežamās lietas ietvaros saduras divas pretējas intereses – no vienas puses, to zemes gabalu īpašnieku intereses, kuri vēlas savā īpašumā attīstīt VES būvniecību, un,

no otras puses, to blakus esošo zemes gabalu īpašnieku intereses, kuri nevēlas, lai pagasta teritorijā būtu atļauta VES būvniecība, bet uzskata, ka izņēmums varētu būt mazu VES – ar jaudu līdz 20 kilovatiem – būvniecība. Pašvaldības uzdevums šajā situācijā bija izvērtēt un līdzsvarot minētās intereses un pieņemt tādu lēmumu, kas vislabāk būtu piemērots tai un tās iedzīvotājiem.

Teritorijas plānošanas jautājumos, kuros nepieciešams saskaņot atšķirīgas intereses, vispusīgs izvērtējums ir obligāta plānošanas sastāvdaļa. Šis izvērtējums veicams, plānojuma izstrādes procesā iesaistot ieinteresētās personas, kā arī apsverot to izteiktos viedokļus un pamatojot izraudzīto attīstības risinājumu. Tikai tāds attīstības risinājums, kas ir vispusīgi izvērtēts un pamatots, uzskatāms par ilgtspējīgu.

Tādējādi, no vienas puses, pašvaldība ir tiesīga noraidīt ieinteresētās sabiedrības viedokli, paredzot citu, lietderīgāku rezultātu, kas kopumā vairāk atbilstu plānojuma izstrādāšanas mērķim, taču, no otras puses, šādam noraidījumam ir jābūt pietiekami argumentētam, proti, noraidot sabiedrības izteikto viedokli, pašvaldībai ir jāsniedz šā noraidījuma pamatojums.

Jau iepriekš tika secināts, ka pašvaldībai bija tiesības plānot savā teritorijā vēja ģeneratoru apbūvi, taču tās plānošanas gaitā bija jāievēro plānošanas dokumentu izstrādes un pieņemšanas kārtība.

12.1.2. Lietas materiāliem pievienots Ziņojums par fizisko un juridisko personu priekšlikumu/iebildumu izskatīšanas rezultātiem (turpmāk – Ziņojums), kurā apkopoti Teritorijas plānojuma grozījumu sabiedriskās apspriešanas posmos saņemtie priekšlikumi un iebildumi un to izvērtēšanas rezultāts (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 94. – 130. lpp.*). No Ziņojumā ietvertās informācijas var secināt, ka iesniegtie priekšlikumi vai iebildumi tika vērtēti. Ziņojums atspoguļo arī noraidīto un daļēji atbalstīto priekšlikumu un iebildumu pamatojumu. Tā, piemēram, vairāku zemes gabalu īpašnieki lūguši sev piederošajos zemes gabalos mainīt atļauto teritorijas izmantošanas veidu no lauksaimniecības teritorijas uz vēja ģeneratoru apbūvi. Viņu iesniegums zināmā daļā tika noraidīts, jo vairāki zemes gabali atrodas pārāk tuvu apdzīvotai vietai vai skar kultūras pieminekļa aizsardzības zonu vai arī kapsētas aizsargjoslu, savukārt citā daļā iesniegums tika atbalstīts, un apbūvei piemēroti zemes gabali tika iekļauti Teritorijas plānojuma grozījumos kā vēja ģeneratoru apbūves teritorija (*sk. lietas materiālu*

1. sēj. 103. – 104. lpp.). Daži īpašnieki lūguši izslēgt viņiem piederošos zemes gabalus no plānotās vēja ģeneratoru apbūves teritorijas. Pašvaldība šādu lūgumu arī ir ņēmusi vērā (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 112. lpp.*).

Savukārt iebildumi pret vēja ģeneratoru apbūvi ņemti vērā daļēji. Tā, piemēram, zemes gabala īpašnieka iebildumi pret to, ka plānotā VES atradīsies pārāk tuvu viņam piederošās zemnieku saimniecības ganībām un dzīvojamām ēkām, tika ņemti vērā, izslēdzot tuvākos piegulošos īpašumus no plānotajām vēja ģeneratoru apbūves teritorijām un papildinot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus ietvertās prasības attiecībā uz iespējamo vēja ģeneratoru izbūves kārtību (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 113. lpp.*). Arī Pieteikumu iesniedzēju iesniegums, kuru parakstījis Aldis Mežvids un vēl 55 personas un kurā bija ietverti iebildumi pret vēja ģeneratoru (ar jaudu virs 20 kilovatiem) apbūvi Medzes pagastā, tika izvērtēts un daļēji atbalstīts, papildinot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus ar papildu ierobežojošām prasībām attiecībā uz plānoto vēja ģeneratoru apbūves teritoriju iespējamo izmantošanu paredzētajam mērķim.

Ziņojums dod pamatu secinājumam, ka Medzes pagasta iedzīvotāju priekšlikumi un iebildumi ir vērtēti. Vienlaikus Teritorijas plānojuma grozījumiem tika veikts arī stratēģiskais novērtējums un izstrādāts Vides pārskats. Arī Teritorijas plānojuma grozījumu stratēģisko novērtējumu un tā ietvaros gūto informāciju var uzskatīt par pamatojumu Teritorijas plānojumā ietverto risinājumu izvēlei un iedzīvotāju iebildumu atspēkošanai.

Līdz ar to nav pamatots Pieteikumu iesniedzēju arguments, ka Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes un pieņemšanas procesā nav izvērtēti un bez pamatojuma ir noraidīti sabiedriskās apspriešanas laikā iesniegtie iesaistītās sabiedrības iebildumi.

12.2. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka stratēģiskais novērtējums nav pietiekami detalizēts un ir veikts formāli, jo nav vērtēti būtiski jautājumi. Stratēģiskā novērtējuma rezultāti neesot ietekmējuši Teritorijas plānojuma grozījumu saturu, un Teritorijas plānojums esot pieņemts uz nepilnīgas informācijas bāzes, tādējādi pārkāpjot piesardzības principu.

12.2.1. Satversmes tiesa jau norādīja, ka no Satversmes 115. pantā noteiktā valsts pienākuma aizsargāt ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē un rūpēties par vides saglabāšanu un uzlabošanu izriet publisko personu pienākums izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu (*sk. šā sprieduma 8.1. punktu.*). Mūsdienās efektīva vides aizsardzības sistēma nav iedomājama bez piesardzības principa ievērošanas. Stratēģiskais novērtējums ir procesuāls līdzeklis, ar kura starpniecību piesardzības princips tiek īstenots plānojumu pieņemšanas procesā (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 20. punktu.*).

Stratēģiskā novērtējuma mērķis ir novērst vai samazināt plānošanas dokumenta īstenošanas negatīvo ietekmi uz vidi. Stratēģiskais novērtējums veicams, lai vēl plānošanas dokumenta izstrādes laikā tiktu apzināta šā dokumenta īstenošanas iespējamā ietekme uz vidi un lai šo ietekmi varētu ņemt vērā, izstrādājot plānojumu. Turklāt novērtēšanas procesā ir jākonsultējas ar sabiedrību un citām institūcijām, lai arī to viedokļi tiktu ievēroti, pieņemot plānojumu (*sk. Novērtējuma likuma 1. panta 6., 7. punktu un 2. pantu.*).

Galīgo lēmumu par plānojuma saturu un apstiprināšanu pieņem vietējā pašvaldība. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka plānošanas lēmuma pieņēmējam ne vienmēr jāvadās no personu izteiktajiem priekšlikumiem vai iesniegtajiem iebildumiem, tomēr sabiedrības ierosinājumi ir jāizvērtē un ir jāapsver šo ierosinājumu piemērotība, vajadzība vai atbilstība konkrētā plānojuma izstrādāšanas mērķim. Pašvaldība ir tiesīga noraidīt sabiedrības izteiktos viedokļus, taču noraidījumam jābūt pamatotam (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 secinājumu daļas 5. punktu.*).

Stratēģiskais novērtējums kā reglamentēta novērtēšanas procedūra balstāms uz šādiem pamatprincipiem: 1) plānojuma iespējamo ietekmi uz vidi novērtē tā izstrādes laikā un pirms tā pieņemšanas; 2) plānojuma ietekmes uz vidi novērtēšana ietver Vides pārskata sagatavošanu, nosakot (identificējot), aprakstot un novērtējot plānojuma iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, kā arī plānojuma alternatīvas, un apspriešanos ar sabiedrību un iestādēm, jo īpaši tām, kuras atbild par vides jautājumiem, un – pārrobežu ietekmes gadījumā – ar citām valstīm; 3) Vides pārskata secinājumus un apspriešanās rezultātus ņem vērā pirms plānojuma pieņemšanas; 4) pēc plānojuma pieņemšanas par

to informē iestādes, kuras atbild par vides jautājumiem, kā arī sabiedrību un padara pieejamu visu attiecīgo informāciju; 5) pastāvīgi uzrauga plānojuma ietekmes būtiskos aspektus (veic to monitoringu), lai iespējami drīzāk atklātu neparedzētu kaitīgu ietekmi, ja plānojuma īstenošanas gaitā tāda rastos [sk. Eiropas Kopienu Komisijas ziņojuma Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Vides stratēģiskā novērtējuma direktīvas (Direktīva 2001/42/EK) piemērošanu un iedarbīgumu 3.1. punktu. Brisele, 14.09.2009. COM(2009)].

Ja stratēģiskais novērtējums veikts, pieļaujot atkāpes no tā pamatprincipiem, var tikt pārkāpts piesardzības princips un līdz ar to arī Satversmes 115. pants.

12.2.2. Lai noteiktu, vai Pieteikumu iesniedzēju argumenti par stratēģiskā novērtējuma atbilstību normatīvajam regulējumam ir pamatoti, Satversmes tiesai jānoskaidro, vai stratēģiskais novērtējums veikts saskaņā ar attiecīgajiem tā pamatprincipiem, respektīvi, vai Vides pārskatā ir noteikta (identificēta), aprakstīta un novērtēta plānojuma iespējamā būtiskā ietekme uz vidi, vai notikusi apspriešanās ar sabiedrību un noteiktajām iestādēm un vai Vides pārskata secinājumi un apspriešanās rezultāti ņemti vērā pirms plānojuma pieņemšanas.

Vides pārskatā iekļaujamās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi stratēģiskā novērtējuma izstrādātājs nosaka kopīgi ar kompetento iestādi, proti, Vides biroju (sk. Novērtējuma likuma 23.⁵ panta otro daļu). Atzinumā par Vides pārskatu Vides birojs nav konstatējis, ka Vides pārskats neatbilstu normatīvo aktu prasībām vai ka saņemtie komentāri un priekšlikumi nebūtu izvērtēti. Taču Pieteikumu iesniedzēji norāda uz vairākiem ar VES apbūves teritorijām saistītiem būtiskiem jautājumiem, kas neesot izvērtēti, tostarp uz trokšņa un vibrācijas līmeņa izmaiņām, nevēlamiem vizuālajiem efektiem (mirgošana, apēnojums), VES elektromagnētiskā starojuma ietekmi, apkārtnes dabas vērtībām, VES ietekmi uz apdzīvotajām vietām, kas atrodas VES zonas tiešā tuvumā.

Novērtējuma likums paredz, ka Vides pārskatā nosaka (identificē), apraksta un novērtē plānojuma īstenošanas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānojuma mērķus, paredzētās darbības realizācijas vietu un jomu (sk. Direktīvas 2001/42/EK 5. panta 1. punktu, kā arī Novērtējuma likuma 1. panta 6. un 7. punktu). Līdz ar to

stratēģiskā novērtējuma procesā tiek prasīta nevis jebkādas, bet tikai tās iespējamās ietekmes noteikšana, aprakstīšana un izvērtēšana, kura, ņemot vērā darbības jomu (VES) un realizācijas vietu (šajā gadījumā – Medzes pagasta teritorijā paredzētās VES zonas), ir uzskatāma par būtisku.

Tā kā VES zonas tuvumā atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamas dabas teritorijas (*Natura 2000*), Vides pārskatā, ievērojot Vides biroja izvirzīto prasību, ir aprakstīta un vērtēta VES zonas iespējamā ietekme uz šīm teritorijām un secināts, ka tā nav kvalificējama kā būtiska. Vides pārskatā ir noteiktas iespējamās negatīvās ietekmes – norādīts, ka VES zona var radīt izmaiņas ainavā, ka nepareiza VES izvietojuma dēļ var rasties trokšņa un gaismēnu maiņas piesārņojums, turklāt VES var ietekmēt migrējošos putnus. Savukārt VES zonas ietekme uz cilvēku veselību iespējama gadījumos, kad VES atrodas tiešā apdzīvoto vietu vai tūrisma un atpūtas objektu tuvumā. Ciktāl stratēģiskajā novērtējumā ir prasīta būtisko ietekmju noteikšana, Vides pārskatā šī prasība ir ievērota. Līdz ar to Pieteikumu iesniedzēju viedoklis, ka stratēģiskā novērtējuma procesā jāapsver dažādas iespējamās ietekmes, nav pamatots.

Novērtējuma likums paredz, ka stratēģiskais novērtējums veicams, pamatojoties uz ierosinātāja sniegto informāciju (šajā gadījumā – plānojuma redakciju) un informāciju, kas iegūta no kompetentajām iestādēm konsultāciju procesā, kā arī sabiedrības līdzdalības procesā, tostarp no sabiedrības iesniegtajiem priekšlikumiem (sk. Novērtējuma likuma 3. panta 2. punktu). Novērtēšanas procesa caurskatāmība un atklātība ir stratēģiskā novērtējuma pamatprincips, kas nodrošina ne tikai dažādu viedokļu uzklauššanu, bet arī sabiedrības uzticību plānošanas procesam (*sk. Dalal-Clayton B., Sadler B. Strategic Environmental Assessment: A Sourcebook and Reference Guide to International Experience. London: Earthscan, 2004, p. 15*). Sabiedrības līdzdalība dod iespēju iegūt informāciju par tiem negatīvās ietekmes aspektiem, kuri sabiedrību satrauc visvairāk un kuriem tādēļ būtu jāvelta papildu uzmanība stratēģiskā novērtējuma ietvaros.

Stratēģiskā novērtējuma ietvaros notikusī apspriede liecina, ka sabiedrības, tostarp Pieteikumu iesniedzēju, noraidošā attieksme pret VES zonas noteikšanu lielā mērā ir saistīta ar bažām, ka VES varētu tikt izvietotas pārāk tuvu apdzīvotajām vietām (mājām) un tādējādi atstāt negatīvu ietekmi uz veselību. Taču šā ietekmes aspekta

izvērtējums Vides pārskatā nav ietverts. Arī Vides birojs Atzinumā ieteicis Vides pārskatā ietvert informāciju par VES zonai tuvumā esošajām apdzīvotajām vietām un izvērtēt, vai VES zonas izmantošanas un apbūves noteikumos šajā ziņā nebūtu ietveramas papildu prasības.

Tomēr Novērtējuma likums arī paredz, ka Vides pārskatā iekļaujama informācija, „ko izstrādātājs var nodrošināt, ņemot vērā pašreizējo zināšanu līmeni un novērtēšanas metodes” (sk. Novērtējuma likuma 23.⁴ panta pirmo daļu). Vides pārskata projektā norādīts, ka Vides pārskata sagatavošanā izmantoti publiski pieejami pētījumi un informācija (*sk. lietas materiālu 9. sēj. 91. lpp.*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka attiecībā uz VES ir pieejama citās valstīs uzkrātā pieredze, nosakot, kādā attālumā no apdzīvotām vietām to izvietošana ir pieļaujama. Kā liecina vairāku valstu pieredze, daudzi vēja parki ir izvietoti tā, ka dzīvojamās mājas atrodas 300 – 400 metru attālumā, tas ir, trīs VES būvju maksimālo augstumu attālumā no tiem (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 6.7. punktu*). Līdz ar to, ciktāl stratēģiskais novērtējums attiecas uz attāluma izvērtēšanu, nevar apgalvot, ka šis iespējamās būtiskās ietekmes aspekts nebūtu izvērtēts, jo tuvākās VES apbūves zonas atrodas aptuveni 500 metru attālumā no apdzīvotām vietām. Šis aspekts ir ņemts vērā plānošanas procesā. Uz to norāda fakts, ka vairāki zemes gabali tika izslēgti no vēja ģeneratoru apbūves zonas, pamatojoties uz to, ka vēja ģeneratori atrastos pārāk tuvu apdzīvotām vietām.

12.2.3. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka ir pārkāpts piesardzības princips, jo grozījumi Teritorijas plānojumā veikti, pamatojoties uz nepietiekamu informāciju. Pieteikumu iesniedzēji atsaukušies uz Vides pārskatā ietverto aizrādījumu, ka informācija par putnu migrācijas ceļiem ir nepilnīga un pētījumi šajā ziņā vēl jāturpina.

Saskaņā ar piesardzības principu vides problēmu risināšana uzsākama vēl pirms tam, kad saņemti pilnīgi zinātniski pierādījumi par plānojuma negatīvo ietekmi uz vidi. Gadījumā, kad ir pamatotas aizdomas, ka plānojums var negatīvi ietekmēt vidi, jāveic piesardzības pasākumi un, ja nepieciešams, plānotā darbība ir jāaizliedz (*sk. Novērtējuma likuma 3. panta 5. punktu*). Piesardzības princips nosaka lēmumu pieņemšanu tieši zinātniskās nenoteiktības apstākļos, proti, arī tad, ja negatīvas ietekmes risku nevar pilnībā konstatēt tāpēc, ka trūkst informācijas vai zinātnisku datu

(sk. Satversmes tiesas 2008. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2007-11-03 20.1. punktu). Vides pārskatā informācija par šādu datu trūkumu attiecībā uz putnu migrācijas ceļiem VES zonas apkārtnē ir iekļauta. Līdz ar to Teritorijas plānojuma grozījumos, vadoties no piesardzības principa, bija jānosaka, kādi piesardzības pasākumi veicami, lai šo iespējamo negatīvās ietekmes risku samazinātu. Savukārt, nosakot šādus pasākumus, pašvaldībai ir plaša rīcības brīvība. VES apbūves zonas aizliegšana ir tikai viens no iespējamajiem piesardzības pasākumiem, un to pašvaldība var izvēlēties, ja tas ir samērīgs negatīvās ietekmes novēršanas līdzeklis [sk. *Communication from the Commission on the precautionary principle, Brussels, 02.02.2000, COM (2000) p. 18 – 20*]. Attiecībā uz migrējošo putnu aizsardzību VES apbūves zonās Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietverta prasība pirms VES būvniecības projekta uzsākšanas konsultēties ar ornitologiem un tā izvērtēt ietekmi arī no ornitoloģijas viedokļa. Savukārt pēc VES izbūves to īpašniekiem jāveic vai jānodrošina pastāvīgs ietekmes monitorings un ornitoloģiskie pētījumi. Līdz ar to, ciktāl stratēģiskais novērtējums attiecas uz migrējošo putnu aizsardzību, VES apbūves zonas noteikšanā un izmantošanā piesardzības princips ir ievērots.

12.2.4. Stratēģiskā novērtējuma mērķis ir novērst vai samazināt VES apbūves zonas (plānojuma īstenošanas) iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz vidi. Turklāt ar ietekmi uz vidi saprot ne tikai ietekmi uz dabas objektiem (piemēram, putniem, sikspārņiem u.c. sugām) vai dabas vides elementiem (piemēram, gaisu, ūdeni, augsni, kā arī dabas un ainavu daudzveidību), bet arī ietekmi uz cilvēkiem, viņu veselību un materiālajām vērtībām (sk. Novērtējuma likuma 1. pantu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu). Tātad piesardzības princips prasa Vides pārskata secinājumus un apspriešanas rezultātus ņemt vērā pirms plānojuma pieņemšanas, plānojumā iekļaujot tādus noteikumus, kas nodrošinātu iespējamās negatīvās ietekmes novēršanu vai samazināšanu ne tikai attiecībā uz dabu, bet arī attiecībā uz VES apbūves zonas apkārtnē dzīvojošiem cilvēkiem.

Satversmes tiesa piekrīt Domei, ka stratēģiskā novērtējuma gaitā gūtā informācija ir bijusi par pamatu VES apbūves zonas izvēlei, kā arī konkrētu priekšlikumu izstrādei iespējamās nelabvēlīgās ietekmes novēršanai vai samazināšanai un to iestrādei VES zonas izmantošanas un apbūves noteikumos. VES apbūves zonas izmantošanas un

apbūves noteikumu punkti tiešā veidā sasaucas ar Vides pārskata rekomendācijām. Piemēram, saskaņā ar Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem vēja ģeneratoru apbūves teritorijā VES būvniecības projektiem veicams vismaz ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums, kurā ietverams arī izvērtējums no ornitoloģijas viedokļa; pirms VES izvietojšanas jāveic ainavas izpēte un jāizvērtē mastu izvietojums un krāsojums, panākot, ka tas vizuāli veiksmīgi iekļaujas ainavā; savukārt konkrētas VES novietojums VES apbūves zonā jāplāno tā, lai Aizsargjoslu likumā paredzētā VES aizsargjosla nepārsniegtu konkrētā zemes gabala ārējās robežas, un VES izbūvei ir jāizstrādā detālplānojums, kurā aizsargjosla jānosaka atbilstoši likuma prasībām.

12.2.5. Vides birojs Atzinumā norādījis, ka VES iespējamo negatīvo ietekmi uz apkārtnes iedzīvotājiem ir iespējams novērst, ja VES tiek būvētas pietiekamā attālumā no apdzīvotām vietām (*sk. lietas materiālu 9. sēj. 151. lpp.*). VES apbūves zonas izmantošanas un apbūves noteikumi attiecībā uz aizsargjoslu noteikšanas kārtību risina jautājumu par VES projekta izvietojumu konkrētā zemes gabalā un ir vērsti uz to, lai Aizsargjoslu likuma prasību dēļ kaimiņos esošajos zemes gabalos nevarētu rasties nekādi aprobežojumi. Taču šie noteikumi paši par sevi neatrisina jautājumu par pieļaujamo VES attālumu no apdzīvotām vietām.

Latvijā atšķirībā no vairākām citām valstīm šādi attālumi nav noteikti augstāka juridiskā spēka tiesību normās (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 6.7. punktu*). Vadoties no piesardzības principa un ievērojot šā aspekta būtiskumu VES darbības kontekstā, šis jautājums būtu jārisina vietējās pašvaldības līmenī un visupirms – plānošanas procesā.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos minimālais attālums, kādam vajadzētu būt starp apdzīvotu vietu un VES un kāds būtu uzskatāms par pietiekamu VES iespējamās negatīvās ietekmes novēršanai, tiešā veidā nav noteikts. Līdz ar to Satversmes tiesai jānoskaidro, vai, izvērtējot plānojuma saturu, var uzskatīt, ka VES apbūves zona ir noteikta pietiekamā attālumā no apdzīvotām vietām.

Atbildes rakstā Dome norāda, ka minēto, respektīvi, attāluma aspektu tā plānojuma izstrādē ir ņēmusi vērā, nosakot optimālu VES apbūves zonas izvietojumu. Proti, priekšlikumi noteikt šo zonu teritorijās, kas atrodas apdzīvotu vietu tuvumā,

plānojuma izstrādes gaitā nav atbalstīti. Līdz ar to nevar apgalvot, ka VES apbūves zonas noteikšanā attālums līdz apdzīvotām vietām nebūtu ņemts vērā.

Satversmes tiesa jau norādīja, ka Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes laikā bija pieejami vairāki pētījumi par VES būvniecību un vairāku valstu praksi neieplānot VES būves tuvāk par 300 – 400 metriem no apdzīvotām vietām (*sk. šā sprieduma 12.2.1. punktu*). Taču Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tomēr vajadzēja ietvert arī skaidrus un saprotamus VES apbūves zonas noteikšanas kritērijus attiecībā uz pieļaujamo attālumu no apdzīvotajām vietām. Lai gan minētais attālums strikti nav noteikts, tas tomēr reāli ir ievērots plānošanas procesā, un tādēļ tā nenoteikšanu nevar uzskatīt par būtisku teritorijas plānošanas procesa pārkāpumu un pretrunu ar Satversmes 115. pantu. Tāpēc Domei, turpmāk izdarot Teritorijas plānojuma grozījumus, būtu jāformulē skaidri un saprotami VES apbūves zonas noteikšanas kritēriji attiecībā uz minimālo attālumu no apdzīvotajām vietām.

Tādējādi Teritorijas plānojuma grozījumu stratēģiskais novērtējums ir veikts un tā apspriešana ir notikusi atbilstoši normatīvajam regulējumam un Pieteikumu iesniedzēju argumenti šajā daļā nav pamatoti.

12.3. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka pašvaldība Teritorijas plānojuma grozījumu galīgo redakciju apstiprināja tajā pašā dienā, kad Vides birojs pieņēma Atzinumu, un līdz ar to pašvaldība nemaz neesot varējusi iestrādāt Teritorijas plānojuma grozījumos Atzinumā sniegtās rekomendācijas.

12.3.1. Teritorijas plānojuma grozījumu galīgās redakcijas apstiprināšanas datuma sakritība ar Atzinuma pieņemšanas datumu pati par sevi nevar tikt uzskatīta par būtisku procesuālu pārkāpumu. Visupirms jāizvērtē, vai Atzinumā bija iekļautas rekomendācijas un vai tās patiešām nav iestrādātas Teritorijas plānojumā, un, ja šīs rekomendācijas nav iestrādātas Teritorijas plānojumā, vai tas uzskatāms par būtisku procesuālu pārkāpumu.

12.3.2. Vides biroja Atzinumā iekļautas vairākas rekomendācijas (*sk. lietas materiālu 9. sēj. 153. lpp.*). Vides birojs ieteica, pirmkārt, papildināt Teritorijas plānojuma grozījumu Vides pārskatu ar izvērtējumu par ieplānoto vēja ģeneratoru attālumu no apdzīvotām vietām. Otrkārt, lūdza Domi izvērtēt, vai nav nepieciešams Teritorijas plānojuma grozījumus pilnveidot atbilstoši Atzinumā ietvertajiem ieteikumiem. Treškārt, aicināja Domi informēt sabiedrību par

Teritorijas plānojuma galīgās redakcijas pieņemšanu. Ceturtkārt, ieteica Domei 2011. un 2017. gadā izstrādāt monitoringa ziņojumus, lai konstatētu Teritorijas plānojuma īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrāde un Vides pārskata izstrāde ir paralēli procesi, kas neliedz Vides pārskata izstrādes rezultātā gūtās atziņas iestrādāt Teritorijas plānojuma grozījumu projektā.

12.3.3. Dome norādīja, ka jau Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes procesā tika ņemtas vērā Vides pārskata izstrādes gaitā gūtās atziņas. Tā Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos bija ietverti arī speciāli vēja ģeneratoru apbūves teritoriju izmantošanas nosacījumi un šīs teritorijas tika noteiktas, izvēloties tām optimālu izvietojumu.

Analizējot stratēģiskā novērtējuma saturu un izstrādes procesu, Satversmes tiesa jau norādīja, ka Dome ir vērtējusi attālumus starp VES un apdzīvotajām vietām. Priekšlikumi izvietot VES tādās zonās, kas atrodas pārāk tuvu apdzīvotām vietām, Teritorijas plānojuma grozījumos nav atbalstīti. To apliecina arī Ziņojums. Vides biroja Atzinumā ietvertās rekomendācijas tika ievērotas gan nosakot Teritorijas plānojuma zonējumu, gan lemjot par zemes gabalu īpašnieku priekšlikumiem, gan atspoguļojot grafiskajā plānotās (atļautās) izmantošanas kartē dzīvojamās apbūves vietas un teritorijas, kur potenciāli pieļaujama VES būvniecība.

Vides biroja ieteikumi jau tika iestrādāti Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punktā, kas paredz, ka iespējamās negatīvas ietekmes novēršanai pirms paredzēto darbību uzsākšanas ir jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kas ietvertu ieceres ietekmes izvērtējumu arī no ornitoloģijas viedokļa, bet nepieciešamības gadījumā – pēc atbildīgo institūciju slēdziena – jāveic pilns ietekmes uz vidi novērtējums; ka pirms vēja turbīnu izvietojuma ir jāveic ainavas izpēte un jāizvērtē mastu izvietojums un krāsojums, panākot, lai tas vizuāli veiksmīgi iekļautos ainavā; ka pēc vēja ģeneratora izbūves tā īpašniekam ir jāveic/jānodrošina pastāvīgs ietekmes monitorings un ornitoloģiskie pētījumi; ka vēja ģeneratoru apbūves teritorijās netiek pieļauta cita veida pastāvīga jauna apbūve; ka vēja ģeneratoru izvietojums jāplāno tā, lai ģeneratora aizsargjosla nepārsniegtu konkrēta zemes gabala ārējās robežas; ka vēja ģeneratoru izbūves gadījumā detālplānojumu ietvaros jānosaka vēja ģeneratoru aizsargjoslas saskaņā ar Aizsargjoslu likuma prasībām.

Tādējādi Dome ir ņēmusi vērā Vides biroja Atzinumā sniegtās rekomendācijas un Pieteikumu iesniedzēju iebildumi šajā daļā nav pamatoti.

12.4. Turklāt visas Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes un pieņemšanas procesā iesaistītās institūcijas ir devušas pozitīvus atzinumus par tiem.

Līdz ar to, ņemot vērā šā sprieduma 12. punkta secinājumus, atzīstams, ka Teritorijas plānojuma grozījumi ir izstrādāti un pieņemti atbilstoši normatīvajam regulējumam un atbilst Satversmes 115. pantam.

13. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka pašvaldība, izslēdzot Teritorijas plānojuma 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu, rīkojusies prettiesiski. Ar šādu rīcību pašvaldība esot liegusi iespēju ietekmēt vēja ģeneratoru apbūvi. Turklāt uz minēto grozījumu izdarīšanu esot attiecināma teritorijas plānojuma grozījumu procedūra, bet pašvaldība to neesot piemērojusi.

13.1. Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes procesā ar Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem tika līdzsvarotas iedzīvotāju intereses.

Domes 2009. gada 25. augusta sēdē (protokols Nr. 6, 6. §) tika nolemts izdarīt grozījumus Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, svītrojot no tiem 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu.

Minētā lēmuma pieņemšanas laikā bija spēkā Noteikumi Nr. 883 un to 5. punktā noteikts, ka „vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumi ir vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas daļas plānotās (atļautās) izmantošanas un izmantošanas aprobežojumu izmaiņas”. Līdz ar to jānoskaidro, vai minētā punkta izslēgšana ir uzskatāma par teritorijas plānotās izmantošanas vai izmantošanas aprobežojumu izmaiņu.

13.2. Satversmes tiesa piekrīt RAPLM viedoklim, ka Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunktā ietvertā norma ir uzskatāma par būvniecības saskaņošanas nosacījumu, nevis teritorijas plānošanas nosacījumu. Ne likumā „Par pašvaldībām”, ne Teritorijas plānošanas likumā, ne Būvniecības likumā vietējām pašvaldībām nav dots deleģējums noteikt privātpersonu zemes apbūves saskaņošanas kārtību. Turklāt ar šādu nosacījumu zemes gabala izmantošana atbilstoši

Teritorijas plānojumam var kļūt pat neiespējama. Tāpēc minētā norma uzskatāma par prettiesisku.

Tā kā Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunkta atcelšana pēc būtības un satura nemainīja Medzes pagasta teritorijas plānojumā noteikto teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu vai izmantošanas aprobežojumus, pašvaldībai bija tiesības izdarīt grozījumus Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, izdodot saistošos noteikumus likumā „Par pašvaldībām” noteiktajā kārtībā, nevis Noteikumos Nr. 883 attiecībā uz teritorijas plānojuma grozījumiem noteiktajā procedūrā.

Atstājot spēkā nosacījumu, kas prasa papildu saskaņojumus tādai darbībai, kura atbilst atļautajai teritorijas izmantošanai, un kas turklāt nav noteikts ārējos normatīvajos aktos, tiktu pārkāpts tiesiskuma princips un būtiski ierobežotas zemes gabalu īpašnieku tiesības izmantot savu zemi teritorijas atļautās izmantošanas veidā.

13.3. Nevar piekrist Pieteikumu iesniedzēju viedoklim, ka Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunkts būtu vienīgais iespējamais risinājums dažādu interešu līdzsvarošanai Teritorijas plānojuma grozījumos.

Medzes pagasta iedzīvotāju iebildumi pret vēja ģeneratoru apbūvi bija saistīti ar bažām par vides aspektiem un viņu īpašuma tiesību iespējamo aizskārumu. No Ziņojuma izriet, ka jau Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšanas un Vides pārskata sagatavošanas laikā vairāki priekšlikumi par tā vai cita zemes gabala iekļaušanu vēja ģeneratoru apbūves zonā tika noraidīti tā apsvēruma dēļ, ka tad ģeneratori atrastos pārāk tuvu apdzīvotām vietām vai arī meža teritorijās, kurām nepieciešama zemes transformācija (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 94. – 130. Lpp.*).

Papildus tika noteikta obligāta prasība vēja ģeneratoru apbūves teritorijām izstrādāt detālplānojumu, izvērtēt ietekmi uz vidi, veikt ainavas izpēti un pārdomāt mastu izvietojumu; tika noteikta obligāta prasība vēja ģeneratora īpašniekam pēc ģeneratora izbūves nodrošināt pastāvīgu ietekmes monitoringu un ornitoloģiskos pētījumus; tika noteikts aizliegums izvietot vēja ģeneratorus ārpus vēja ģeneratoru apbūves teritorijām vai tā, ka aizsargjoslas aprūtinājums pārkāptu īpašuma robežas.

Līdz ar to Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 1. apakšpunktu nevar uzskatīt par dažādo ieinteresētās sabiedrības interešu

līdzsvarošanas risinājumu. Tas bija prettiesisks noteikums, un tā izslēgšana nav uzskatāma par teritorijas plānošanas procesa pārkāpumu.

14. Analizējot Teritorijas plānojuma grozījumu un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumu izstrādes un pieņemšanas procedūru, secināms, ka šie akti pieņemti pienācīgā kārtībā un atbilst Satversmes 115. pantam.

Noteiktos gadījumos teritorijas plānojuma izstrādāšana un pieņemšana pati par sevi nav pietiekams apstāklis, lai persona varētu tai piederošajā nekustamajā īpašumā īstenot konkrētu saimniecisku darbību, piemēram, veikt jaunu būvniecību vai izvietot VES. Šādā gadījumā atbilstoši normatīvajam regulējumam attiecīgajai vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas daļai ir jāizstrādā detālplānojums. Detālplānojums ir atzīstams par vienu no galvenajiem instrumentiem, kas nodrošina to, ka attiecīgās teritorijas izmantošanā sabiedrības un valsts intereses tiek noteiktā kārtībā saskaņotas ar konkrētu nekustamo īpašumu īpašnieku interesēm.

15. Pieteikumu iesniedzēji norāda arī uz vairākiem Detālplānojuma izstrādes un pieņemšanas procesā pieļautiem procesuālo un materiālo tiesību pārkāpumiem.

15.1. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Detālplānojums atzīstams par prettiesisku, jo tas pamatojoties uz prettiesisku Teritorijas plānojumu.

Satversmes tiesa ir izvērtējusi Teritorijas plānojuma grozījumu pieņemšanas procedūru un atzinusi to par atbilstošu Satversmes 115. pantam, tādējādi šāds Pieteikumu iesniedzēju arguments nevar tikt izmantots, izvērtējot Detālplānojuma atbilstību Satversmes 115. pantam.

15.2. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka Detālplānojumā paredzētajai vēja ģeneratoru būvniecībai bija nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu un ka Vides birojs, veicot sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, esot saņēmis nepilnīgu un neprecīzu informāciju. Turklāt neesot izvērtēti vairāki paredzamās ietekmes uz vidi veidi (piemēram, vibrācijas līmenis, mirgošanas efekts, apēnojumi). Pieteikumu iesniedzēji Detālplānojuma izstrādes laikā saņemtos iesaistīto institūciju atzinumus uzskata par formāliem.

15.2.1. Pieteikumu iesniedzēju argumenti par Detālplānojuma izstrādi un apstiprināšanu ir saistīti ar Vides biroja 2009. gada 15. oktobra lēmumu Nr. 442 „Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu” un 2009. gada 27. novembra lēmumu Nr. 496 „Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu”, kas pieņemti attiecībā uz konkrētām paredzētajām darbībām.

Stratēģiskais novērtējums un ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros pieņemti minētie Vides biroja lēmumi, ir divas dažādas procedūras, kurām ir atšķirīgi vērtēšanas priekšmeti. Stratēģiskā novērtējuma saistība ar detālplānojumu var izrietēt tikai kā atsevišķs vērtēšanas gadījums Novērtējuma likuma 4. panta trešās daļas 5. punkta izpratnē, kad tiek konstatēta nepieciešamība piemērot stratēģisko novērtējumu. Savukārt detālplānojuma kā tiesību akta izstrāde nav saistāma ar konkrētu paredzēto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, kuras rezultātā tiek pieņemts lēmums par ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu.

15.2.2. Satversmes tiesa piekrīt Vides biroja paustajam viedoklim, ka lēmums par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu pēc sākotnējā izvērtējuma veikšanas vēja ģeneratoru būvniecības iecerēm Medzes pagasta nekustamajā īpašumā „Papardes” vai šādu būvniecības ieceru būvprojektu izstrāde nav jautājumi, kas būtu izskatāmi konstitucionālās tiesvedības ietvaros. Par vairākiem ar nekustamo īpašumu „Papardes” saistītajiem administratīvajiem aktiem ir iesniegti pieteikumi administratīvajā tiesā, kura izvērtē to tiesiskumu. To apliecina arī lietai pievienotie dokumenti (*sk. lietas materiālu 4. sēj. 1. – 33. lpp.*).

Līdz ar to izspriežamās lietas ietvaros Satversmes tiesai jāvērtē tikai Detālplānojuma izstrādes un pieņemšanas procedūras, proti, jānoskaidro, vai Detālplānojumam bija nepieciešams stratēģiskais novērtējums.

15.2.3. Novērtējuma likumā paredzēto procedūru savstarpējā saistība ar detālplānojuma kā vietējās pašvaldības saistošo noteikumu izstrādi var izrietēt vienīgi no stratēģiskā novērtējuma, kas ir plānošanas dokumentiem noteiktais atbilstīgais ietekmju novērtēšanas veids.

Pēc Vides biroja ieskata, nav pamata uzskatīt, ka Detālplānojumam, kas precizē Medzes pagasta teritorijas plānojumu, kā atsevišķam dokumentam būtu bijis nepieciešams stratēģiskais novērtējums. Novērtējuma likuma 4. panta trešā daļa noteic,

ka stratēģisko novērtējumu veic dokumentiem, tostarp ar teritorijas plānošanu saistītiem dokumentiem, ja tie paredz priekšnosacījumus Novērtējuma likuma 1. un 2. pielikumā norādīto darbību veikšanai, kā arī tad, ja tie var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamās *Natura 2000* teritorijas. Novērtējuma likuma 4. panta trešās daļas 5. punkts noteic, ka šā panta trešās daļas 1. punktā minētajiem plānošanas dokumentiem, kuri attiecas uz nelielu teritoriju izmantošanu vietējās pašvaldības līmenī, stratēģisko novērtējumu neveic, izņemot gadījumus, kad šo dokumentu īstenošana var būtiski ietekmēt vidi.

15.2.4. Konkrētais Detālplānojums ir plānošanas dokuments, kas attiecas uz nelielas teritorijas izmantošanu un tajā paredzētu konkrētu darbību ar zināmiem parametriem, apjomiem un identificējamu ietekmes zonu. Šajā gadījumā, kad Detālplānojums tiek izstrādāts vienam īpašumam, kurā paredzēts veikt Novērtējuma likuma 2. pielikumā noteikto darbību tādā apjomā, kādā tai veikts Novērtējuma likuma 2. pielikumā un 8. pantā paredzētais ietekmju izvērtējums, un kad darbības vieta neietilpst īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un neatrodas šādas teritorijas tuvumā, – stratēģiskais novērtējums, kas tiktu veikts Detālplānojumam, dublētos ar Teritorijas plānojuma grozījumiem veikto stratēģisko novērtējumu, kā arī ar sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu un tā rezultātiem.

Tādējādi stratēģiskā novērtējuma piemērošana Detālplānojumam nebija nepieciešama.

15.3. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka sabiedriskās apspriešanas sanāksmē 2010. gada 21. janvārī iedzīvotājiem sniegtās atbildes bijušas tik vispārīgas un nekonkrētas, ka sabiedrība nav saņēmusi pilnvērtīgu informāciju, un sabiedrības viedoklis neesot ņemts vērā.

Pieteikumu iesniedzēji pēc būtības nepiekrīt VES būvniecībai Medzes pagastā. No lietas materiāliem izriet, ka Dome sabiedrisko apspriešanu ir organizējusi saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Detālplānojuma sabiedriskās apspriešanas laikā iesniegtie iebildumi bija analogiski iebildumiem, kuri tika izteikti jau Teritorijas plānojuma grozījumu sabiedriskās apspriešanas laikā. Detālplānojuma izstrādes laikā šie iebildumi tika noraidīti, ņemot vērā saņemtos speciālistu slēdzienus un pozitīvos atzinumus, kurus

bija sniegušas visas septiņas darba uzdevumā minētās institūcijas. Tāpēc nav pamatots Pieteikumu iesniedzēju viedoklis, ka viņu iebildumi netika vērtēti.

Viens no Pieteikumu iesniedzējiem – A. Mežvids – lūdzis arī RAPLM izvērtēt Detālplānojuma tiesiskumu. Ministrija nav konstatējusi Detālplānojuma izstrādes un pieņemšanas procedūras pārkāpumus (*sk. lietas materiālu 4. sēj. 60. – 62. lpp.*).

Līdz ar to Detālplānojuma izstrādes un pieņemšanas procedūra atbilst Satversmes 115. pantam.

15.4. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka Detālplānojumā nepareizi noteiktas drošības aizsargjoslas, tādā veidā pārkāpjot Aizsargjoslu likumā ietvertās materiālās tiesību normas.

15.4.1. Aizsargjoslu likuma 32.¹ panta otrā daļa noteic, ka aizsargjoslas platums ap vēja ģeneratoriem ir 1,5 reizes lielāks nekā vēja ģeneratoru maksimālais augstums.

Detālplānojumā noteikts vēja ģeneratoru maksimālais augstums – 51 metrs, maksimālais rotora diametrs – 30 metri un maksimālā jauda – 250 kilovati. Līdz ar to, vadoties no Aizsargjoslu likuma, attiecīgajai aizsargjoslai jābūt 76,5 metrus platai. No lietas materiāliem gūstams apstiprinājums tam, ka īpašumā „Papardes” aizsargjosla ap VES noteikta tieši 76,5 metru platumā. Tāpēc nav pamatots Pieteikumu iesniedzēju viedoklis, ka aizsargjosla aprēķināta nepareizi.

15.4.2. Pēc būtības Pieteikumu iesniedzēji iebilst pret jēdziena „vēja ģeneratora maksimālais augstums” saturu. Maksimālais augstums, pēc Pieteikumu iesniedzēju ieskata, esot jāaprēķina no zemes virsmas līdz vēja ģeneratora spārna augstākajam punktam.

Strīds par vēja ģeneratoru maksimālo augstumu varētu rasties būvniecības īstenošanas procesā. Detālplānojuma uzdevums ir detalizēt Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.

Satversmes tiesa vērš uzmanību uz to, ka aizsargjoslas platums ir aprēķināms no vēja ģeneratora maksimālā augstuma, lai arī kā tiktu tulkots jēdziens „vēja ģeneratora maksimālais augstums”.

Vairākas ministrijas dažādos periodos sniegušas atšķirīgus skaidrojumus par to, kā “maksimālais augstums” nosakāms VES ar horizontālo rotācijas asi (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 6.11. punktu*). Dome

norāda, ka Detālplānojumā, nosakot vēja ģenerators maksimālo augstumu, tika ņemts vērā Ekonomikas ministrijas skaidrojums, ka līdz grozījumu izdarīšanai Noteikumos Nr. 982 vēja ģenerators maksimālais augstums nosakāms no zemes virsmas līdz rotora asij. Arī RAPLM, vērtējot Detālplānojuma tiesiskumu, ir norādījusi, ka aizsargjoslas noteiktas atbilstoši normatīvajam regulējumam, turklāt vēja ģenerators maksimālais augstums nosakāms no zemes virsmas līdz rotora asij (*sk. lietas materiālu 4. sēj. 61. lpp.*).

Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka pašvaldībai bija tiesības izstrādāt teritorijas plānojumu, vadoties no skaidrojumiem, ko tai deva likumā pilnvarotā institūcija – Ekonomikas ministrija (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 24. februāra sprieduma lietā Nr. 2010-48-03 6.11. punktu*).

15.4.3. Satversmes tiesa pievērš uzmanību tam, ka Detālplānojumā aizsargjosla noteikta maksimāli pieļaujamā apmērā, jo to ierobežo arī Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 3.17.3. punkta 7. apakšpunkts, kas noteic, ka vēja ģeneratoru izvietojums jāplāno tā, lai ģenerators aizsargjosla nepārsniegtu konkrētā zemes gabala ārējās robežas.

Detālplānojumā nav jānoteic, kādi konkrēti VES modeļi tiks uzstādīti konkrētā teritorijā, bet jānosaka tikai to atrašanās vieta un maksimālais augstums. Tas ir izdarīts.

Savukārt noteikta VES modeļa uzstādīšana, kas atbilstu Detālplānojumam, jau ir būvniecības īstenošanas process, kurš nav Satversmes tiesas kompetencē. Pieteikumu iesniedzēji sakarā ar šo procesu ir vērsušies administratīvajā tiesā, un tās kompetencē arī ietilpst izvērtēšana, vai būvniecība tiek īstenota saskaņā ar Detālplānojumu.

Līdz ar to Detālplānojums atbilst Aizsargjoslu likuma 32.¹ panta otrajai daļai.

16. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka gan Teritorijas plānojuma grozījumi, gan Detālplānojums, atļaujot Medzes pagastā būvēt VES, pārkāpj viņu tiesības uz īpašumu, kas nostiprinātas Satversmes 105. pantā.

Satversmes 105. pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Taču šo tiesību īstenošanai ir arī sociālas robežas, jo īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm.

Vērtējot, vai ar VES apbūves zonas noteikšanu ir ierobežotas Pieteikumu iesniedzēju tiesības uz īpašumu, Satversmes tiesa ņem vērā, pirmkārt, pašu īpašuma objektu, jo tā īpatnības lielā mērā noteic, ciklāl sabiedrības intereses var ietekmēt personas tiesības uz īpašumu; otrkārt to, ka teritorijas plānojumā nosakāmie īpašuma tiesību aprobežojumi neskar visu īpašuma tiesību saturu, bet attiecas vienīgi uz īpašuma lietošanas tiesībām.

Ar teritorijas plānojumam tiek regulēta un kontrolēta nekustamā īpašuma un visupirms – zemes gabala (kā teritoriālas platības) izmantošana. Privātpersonai zemes izmantošanas jomā nekad nav piederējušas absolūtas tiesības. Zeme netiek uzskatīta tikai par privāto tiesību objektu, jo tā vienlaikus ir arī dabas resurss un dabas vides elements, kas mijiedarbojas un ir cieši saistīts ar citām dabas sastāvdaļām. Līdz ar to, mainoties sociālajiem un vides apstākļiem, tostarp pieaugot cilvēku skaitam un vides aizsardzības prasībām, īpašniekam piederošo zemes lietošanas tiesību apjomam ir tendence arvien samazināties (*sk., piemēram, Beatly T. Ethical Land Use: Principles of Policy and Planning. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1993, p. 195 – 196*).

Katram zemes īpašniekam piederošā nekustamā īpašuma lietošanas tiesību apjomu, proti, to, cik lielā mērā zemes īpašnieks varēs izmantot viņam piederošo īpašumu tā, lai gūtu pēc iespējas lielāku ekonomisko labumu, nosaka plānojumā atļautā izmantošana tai teritorijai, kurā īpašums atrodas. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu noteiktais īpašuma tiesību ierobežojums ir tiešs, jo plānojums sabiedrības interesēs nepastarpināti ierobežo privātpersonas tiesības uz īpašumu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*).

Nosakot, vai ar Teritorijas plānojumu vai Detālpilānojumu līdz tam pastāvējušais zemes īpašuma lietošanas tiesību apjoms ir mainīts un vai šī maiņa atzīstama par īpašuma tiesību ierobežojumu, jāņem vērā, cik lielā mērā ar plānojumu ir ierobežota līdzšinējā atļautā īpašuma izmantošana, kā arī tas, vai līdzšinējā atļautā (vai attiecīgi plānotā) izmantošana īpašniekam ir radījusi tādu tiesisko paļāvību, ka nākotnē viņš savu zemi varēs izmantot kādā noteiktā veidā.

16.1. Pieteikumu iesniedzēji nav norādījuši, kādā veidā katram atsevišķam zemes gabala īpašniekam ir aizskartas Satversmes 105. pantā garantētās tiesības uz īpašumu un kādā veidā ar apstrīdētajiem aktiem ir aizskartas viņu tiesības uz īpašuma lietošanu. Aizskārums varētu rasties tad, ja pašvaldība atļautu būvēt VES, kurai saskaņā ar likumu nosakāmā aizsargjosla skartu kaimiņos esošos zemes gabalus. Taču VES apbūves zonas izmantošanas un apbūves noteikumi šādu iespēju nepieļauj.

Pēc Pieteikumu iesniedzēju ieskata, viņu īpašuma tiesību īstenošana varētu tikt apgrūtināta nākotnē, ja citas personas izmantos tiesības, kas tām izriet no teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas, un uzbūvēs VES.

Satversmes tiesa secina, ka VES apbūves zonas noteikšana plānojumā pati par sevi neko nemaina tai piegulošo zemes gabalu atļautās izmantošanas ziņā. Turklāt kaimiņu zemes īpašniekam tiesiskā palāvība uz savas zemes izmantošanu kādā noteiktā veidā nākotnē varētu rasties tad, ja plānojumā šis veids būtu paredzēts kā plānotā teritorijas izmantošana.

VES apbūves zonas noteikšana neliedz Pieteikumu iesniedzējiem savus īpašumus izmantot atbilstoši Teritorijas plānojumā noteiktajai atļautai (plānotai) izmantošanai, un līdz ar to apstrīdētie akti šādā aspektā nerada Pieteikumu iesniedzēju īpašuma tiesību ierobežojumu.

16.2. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka Satversmes 105. pantā garantēto īpašuma tiesību aizskārums radīs vēja ģeneratoru (kuru būvniecību Medzes pagasta teritorijas plānojums pieļauj) tiešā ietekme: trokšņi, ēnas, vibrācija un mirgošanas efekts.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka no tiesībām uz īpašumu izrietošās intereses teritorijas plānošanas jomā aplūkojamas plašā tvērumā. Pie tām var piederēt arī, piemēram, noteikts skats pa logu, dzīvokļa insolācija (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 24. septembra sprieduma lietā Nr. 2008-03-03 20. punktu*).

16.2.1. Tiktāl, ciktāl Pieteikumu iesniedzēji ir personas, kurām pieder VES apbūves zonām piegulošie nekustamie īpašumi, īpaši zemes gabalam „Papardes” piegulošie īpašumi, VES būvniecība var ietekmēt atsevišķus šo īpašumu izmantošanas aspektus, proti, liegt šiem īpašniekiem gūt visus iespējamus labumus no sava īpašuma netraucētas izmantošanas sev vēlamākajā veidā – bez VES radītajām ainavas izmaiņām, apēnojuma un trokšņa. Tātad VES izvietošana īpašumā „Papardes”, kas robežojas ar Pieteikumu iesniedzējiem

piederošajiem zemes gabaliem, varētu ierobežot viņu tiesības uz īpašumu, tāpēc ir jāizvērtē, vai apstrīdētie akti pieņemti normatīvajos aktos noteiktā kārtībā, vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs.

16.2.2. Jautājums par to, vai tiesības uz īpašumu ir ierobežotas ar pienācīgā procedūrā izstrādātu teritorijas plānojumu vai detālplānojumu, atrisināms, ņemot vērā Satversmes 115. panta procesuālo aspektu. Satversmes tiesa izspriežamās lietas ietvaros ir secinājusi, ka Teritorijas plānojuma grozījumi un Detālplānojums atbilst Satversmes 115. pantam, tāpēc nav šaubu, ka tie pieņemti pienācīgā kārtībā. Līdz ar to īpašuma tiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

16.2.3. Iepriekš jau tika norādīts, ka vēja enerģijas izmantošanas attīstība ne vien uzskatāma par atsevišķu personu īpašuma tiesību izmantošanas nodrošinājumu, bet ir vērsta uz Satversmes 115. pantā noteikto valsts pienākumu izpildi vides uzlabošanas jomā. Turklāt apstrīdētie akti sekmē enerģētikas sektora attīstību Latvijā un Latvijas enerģētisko neatkarību no ārvalstīm. Latvija ir viena no tām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras visvairāk ir atkarīgas no importētajiem energoresursiem. Gandrīz visa Latvijā izmantojamā nafta un gāze tiek importēta no Krievijas. Vietējā pieprasījuma samazināšanās, aizvien plašāka vietējo atjaunojamo energoresursu izmantošana un pakāpenisks energoefektivitātes pieaugums ir faktori, kas pēc valsts neatkarības atgūšanas ļāvuši samazināt Latvijas energoatkarību no 80 – 90 procentiem līdz 60 – 70 procentiem (*sk.: Autoru kolektīvs Dr. Andra Sprūda vadībā. Pētījums „Latvijas enerģētikas politika: ceļā uz ilgtspējīgu un caurspīdīgu enerģētikas sektoru”. Rīga: Sorosa fonds Latvija, 19. lpp.*). Tātad pamattiesību uz īpašumu ierobežojumam ir leģitīms mērķis – citu personu tiesību un sabiedrības labklājības nodrošināšana.

16.2.4. Lai izvērtētu, vai apstrīdētajos aktos ietvertie ierobežojumi ir samērīgi ar leģitīmo mērķi, nepieciešams pārbaudīt, vai tiek nodrošināts saprātīgs līdzsvars starp Pieteikumu iesniedzēju interesēm, no vienas puses, un minētajām visas sabiedrības un citu personu interesēm, no otras puses. Ir jānoskaidro: 1) vai pašvaldības lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama, proti, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai pašvaldības rīcība ir samērīga jeb atbilstoša, proti, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu

(sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2008. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2008-05-03 11. punktu*).

Apstrīdētie akti ir vērsti ne tikai uz enerģētikas sektora attīstību Latvijā un Latvijas enerģētisko neatkarību no ārvalstīm, bet arī uz to personu īpašuma tiesību īstenošanu, kuras vēlas izmantot savus īpašumus, būvējot uz tiem VES un gūstot no šīs saimnieciskās darbības peļņu. VES būvniecības rezultātā ienākumus budžetā gūs arī vietējā pašvaldība, līdz ar to rodot iespēju šos līdzekļus izlietot novada attīstīšanai, citastarp personu sociālo tiesību nodrošināšanai.

Tāpat apstrīdētie akti ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Izvērtējot to, vai leģitīmo mērķi var sasniegt arī saudzējošāk, Satversmes tiesa ņem vērā, ka „saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē” (*Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 19. punkts*). Pēc Pieteikumu iesniedzēju ieskata, alternatīvs līdzeklis varētu būt VES izvietošana lielākā attālumā no viņu īpašumiem vai mazākas jaudas (līdz 20 kilovatiem) vēja ģeneratoru būvēšana. Taču šāds risinājums vispār liegtu daudziem īpašniekiem izmantot savus īpašumus vēja enerģijas ieguvei un līdz ar to nesasniegtu leģitīmo mērķi tikpat efektīvi kā apstrīdētie akti.

Izvērtējot, vai sabiedrības ieguvums atsver Pieteikumu iesniedzējiem noteikto ierobežojumu, jāņem vērā vairāki aspekti.

Ja nākotnē Medzes pagastā tiks būvētas VES, to īpašniekiem būs jārespektē citu personu īpašuma tiesības tiktāl, ciktāl valsts ir noteikusi īpašuma tiesību aprobežojumus sabiedrības, tostarp citu īpašnieku, interesēs. Ir spēkā normatīvais regulējums, kas nosaka gan trokšņa, gan vibrācijas pieļaujamo robežu. Tāpēc tāda VES izvietošana, kuras rezultātā tiktu pārkāpta šī robeža, nav pieļaujama.

Ņemot vērā to, ka Teritorijas plānojums tiek precizēts detālplānojumos, kuros iespējams VES izbūvi ieplānot pienācīgā attālumā no dzīvojamām mājām, kā arī to, ka Detālplānojums paredz VES izbūvi pienācīgā attālumā no tuvumā esošajām dzīvojamām mājām, jāsecina, ka personu tiesībām uz īpašumu noteiktais ierobežojums nav liels un ir mazāks par labumu, ko sabiedrība gūs no leģitīmā mērķa sasniegšanas un vēja enerģijas ieguves attīstības konkrētā projekta ietvaros.

Tātad pamattiesību ierobežojums ir samērīgs un apstrīdētie akti atbilst arī Satversmes 105. pantam.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

atzīt Grobiņas novada domes 2009. gada 29. septembra saistošos noteikumus Nr. 4 „Par Grobiņas novadā ietilpstošo bijušo pašvaldību teritorijas plānojumu apstiprināšanu”, ar kuriem apstiprināti Medzes pagasta padomes 2009. gada 4. jūnija saistošie noteikumi Nr. 3/09 „Medzes pagasta teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, daļā par vēja enerģijas zonas noteikšanu Medzes pagasta teritorijā un Grobiņas novada domes 2010. gada 18. februāra saistošos noteikumus Nr. 62 „Detālplānojums īpašumam „Papardes” Medzes pagastā” par atbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 105. un 115. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris